Delredovisning

Länsstyrelsernas uppdrag att fortsätta utveckla det regionala stödet i det brottsförebyggande arbetet (Ju2025/01724)

Länsstyrelserna

Titel: Delredovisning
Författare: Ulrika Viklund
ISBN:
Rapportnummer:
Diarienummer: 5287-2026
Utgivningsår: 2026
Framsidebild: Microsoft 365

Förord

Länsstyrelserna säkrar att nationell kunskap och statliga beslut leder till ökad trygghet för medborgarna i våra kommuner. Genom att agera som infrastrukturbyggare skapar vi den robusta samverkansstruktur som krävs för att brottsförebyggande arbete inte ska stanna vid teorier, utan bli till praktisk verkstad. Denna delredovisning åskådliggör hur vi under återredovisningsperioden har stärkt kommunernas förutsättningar att leva upp till sitt brottsförebyggande ansvar genom att bygga hållbara system.

Länsstyrelserna lämnar en samlad delredovisning av uppdraget att fortsätta utveckla det regionala stödet till kommunernas brottsförebyggande arbete (Ju2025/01724) till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) den 31 mars 2026. Uppdraget bygger vidare på tidigare uppdrag (Ju2023/00475), som slutredovisades i mars 2025, och tar sin utgångspunkt i förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området. Syftet är att stärka kommunernas förutsättningar att uppfylla de krav som Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ställer.

I denna delredovisning sammanfattar länsstyrelserna en beskrivning av vilka stödinsatser som respektive länsstyrelse har genomfört, hur många kommuner som sammantaget har erbjudits och fått stöd samt behov av fortsatta utvecklingsområden. De beskrivningar, tolkningar och slutsatser som framförs i rapporten är länsstyrelsernas självständiga bedömningar.

Länsstyrelserna, 19 mars 2026.

Innehåll

DELREDOVISNING 1

FÖRORD 3

BAKGRUND 6

Redovisningen 6

LÄNSSTYRELSERNAS GEMENSAMMA VIDTAGNA ÅTGÄRDER 7

Internt stöd 7

Samverkan kring särskilda utmaningar 9

Samverkan med Polismyndigheten 10

Samordning av operativt stöd anpassat till lokala behov 10

RESPEKTIVE LÄNSSTYRELSES VIDTAGNA ÅTGÄRDER 11

Länsstyrelsen Blekinge 11

Länsstyrelsen Dalarna 13

Länsstyrelsen Gotland 15

Länsstyrelsen Gävleborg 16

Länsstyrelsen Halland 18

Länsstyrelsen Jämtland 20

Länsstyrelsen Jönköping 22

Länsstyrelsen Kalmar 23

Länsstyrelsen Kronoberg 25

Länsstyrelsen Norrbotten 27

Länsstyrelsen Skåne 28

Länsstyrelsen Stockholm 30

Länsstyrelsen Södermanland 32

Länsstyrelsen Uppsala 34

Länsstyrelsen Värmland 35

Länsstyrelsen Västerbotten 37

Länsstyrelsen Västernorrland 39

Länsstyrelsen Västmanland 41

Länsstyrelsen Västra Götaland 43

Länsstyrelsen Örebro 45

Länsstyrelsen Östergötland 46

ANALYS OCH BEDÖMNING AV VIDTAGNA ÅTGÄRDER OCH FORTSATTA UTVECKLINGSOMRÅDEN 48

Bakgrund

Länsstyrelserna har sedan 2017 i uppdrag att stödja och bidra till regionalt brottsförebyggande arbete enligt förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området. I förordningen framgår att länsstyrelserna ska bidra till att minska brottsligheten och öka tryggheten i länet genom att stödja utvecklingen av ett kunskaps-, och problembaserat lokalt och regionalt brottsförebyggande arbete, bidra till samarbete och erfarenhetsutbyte, stödja kompetensutveckling, tvärsektoriella utbildningsinsatser samt kommunöverskridande brottsförebyggande åtgärder. Länsstyrelsens övergripande arbete enligt förordningen beskrivs i Brottsförebyggande rådets (Brå) årliga rapport *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige*.

I februari 2023 fick länsstyrelserna i uppdrag (Ju2023/00475) att utveckla det regionala stödet till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet. Uppdraget slutredovisades i mars 2025 (Ju2025/00777).

Uppdraget förnyades under 2025 och hittills har fokus legat på att stödja implementeringen av lagen. Samtidigt finns behov av ytterligare stöd för att kommunerna i högre grad ska kunna genomföra effektiva åtgärder inom såväl social som situationell prevention. Länsstyrelserna har, i samverkan med Brå, en central roll i att främja införandet av kunskaps- och metodstöd samt att utveckla behovsanpassade och praktiknära insatser.

Redovisningen

Regeringen tog beslut 28 augusti 2025 om ett förnyat uppdrag till länsstyrelserna att fortsätta utveckla det regionala stödet till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet (Ju2025/01724).

Denna delredovisning beskriver länsstyrelsernas fortsatta arbete med att möta behov kopplat till lagstiftningen om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Enkätundersökningar och inventeringar har gjorts i olika former i syfte att identifiera vilka stödinsatser som har genomförts samt behov av fortsatta utvecklingsområden.

Delredovisningen beskriver även hur Brå och länsstyrelserna i linje med uppdraget arbetar för att förtydliga ansvarsfördelningen mellan sig i det brottsförebyggande arbetet.

Delredovisningen omfattar perioden 31 mars 2025 till och med 31 mars 2026.

Länsstyrelsernas gemensamma vidtagna åtgärder

Under 2025 har gemensamma insatser utvecklats med målet att möjliggöra att fler kommuner arbetar med alla delar i Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Insatserna har tagits fram och genomförts gemensamt framför allt av länsstyrelsernas regionala brottsförebyggande samordnare och den nationella samordningen, och i vissa delar även i samarbete med andra aktörer såsom Brå och Polismyndigheten.

Internt stöd

Länsstyrelserna har under 2025 fortsatt utveckla och stärka det interna stödet inom ramen för det brottsförebyggande samordningsuppdraget. En etablerad struktur finns för introduktion av nyanställda medarbetare. Under återrapporteringsperioden har länsstyrelserna erbjudit introduktionssamtal och mentorsstöd till tolv nyanställda brottsförebyggande samordnare, därutöver har gruppcoachning tillhandahållits genom Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Vidare har nationella nätverksträffar, sammankomster inom de geografiska grupperna samt digitala tematräffar genomförts. Insatserna har syftat till att stärka kunskapen om bland annat nationella styrdokument och strategier samt att sprida information om aktuella rapporter och insatser från myndigheter inom det brottsförebyggande området. Forum för kollegialt erfarenhetsutbyte har även erbjudits genom regelbundna digitala avstämningar.

Den tydliga och väl etablerade stödjande strukturen till uppdraget gör det möjligt för nyanställda att snabbt komma in i arbetet, stärker förutsättningarna för kollegialt samarbete och stöd samt minskar sårbarheten kring uppdragskompetensen, eftersom den kan tillgodogöras både inom den egna länsstyrelsen och genom samverkan med andra.

Arbetsgrupper och nätverk

Länsstyrelserna har under återrapporteringsperioden arbetat i flera arbetsgrupper för att stödja både internt och externt arbete; *Interna processer*, *Gängsnacket*, *Åtgärdsplan*, *Kriminell ekonomi*, *Nätverket för brottsförebyggande forskare och praktiker*, *Analys* samt

Miljöbrottssamverkan. Nedan beskrivs arbetet som skett i några av arbetsgrupperna och som har haft betydelse för det praktiknära stödet till kommunerna.

Under början av 2024 bildades en arbetsgrupp med syfte att ta fram konkret material för att stödja kommunerna i deras arbete med åtgärdsplaner. Arbetsgruppen *Åtgärdsplan* genomförde under 2024–2025 en analys av 54 tillgängliga åtgärdsplaner från hela landet. Analysen, tillsammans med arbetsgruppens presentation *Framtagande av åtgärdsplan för kommunala brottsförebyggande samordnare*, lämnades som underlag till Brå. Under 2025–2026 arbetar Brå fram ett nationellt metodstöd för val av åtgärder och arbetsgruppens sammankallande är länsstyrelsernas representant i en referensgrupp till arbetet. Metodstödet lanseras i mars 2026, och arbetsgruppen planerar tillsammans med Brå för hur implementeringen ska genomföras på lokal nivå.

Länsstyrelsernas arbetsgrupp *Interna processer* upprättades i samband med det förordningsstyrda uppdragets start 2017 och har sedan dess på olika sätt bevakat, utforskat och utvecklat länsstyrelsernas interna förutsättningar för att arbeta med den brottsförebyggande samordningen. Arbetsgruppen ansvarar för årlig revidering av, och vid behov utbildning i, mentorsstöd till nyanställda. Två mentorsutbildningar har genomförts under återrapporteringsperioden och fyra nya mentorer utbildats.

Sedan 2022 finns nätverket *Brottsförebyggande forskare och praktiker*. Förutom länsstyrelserna deltar även Polismyndigheten, Brå och representanter från akademin i planeringsgruppen. Målet med nätverket är att skapa en stabil och långsiktig arena för utbyte av information mellan praktik och forskning inom det brottsförebyggande området i Sverige. Två webbinarier har genomförts under återrapporteringsperioden där svensk forskning på olika teman presenterats och diskuterats. Fokus vid en av träffarna var näringslivet och civilsamhällets roll i brottsförebyggande arbete. En inventering av lokala behov hos kommuner och poliser har genomförts under 2025 för att identifiera behov av stöd och forskning. Den ligger till grund för arbete som kommer genomföras under 2026.

Inom arbetsgruppen *Miljöbrottssamverkan* har länsstyrelsen medverkat i att ta fram och sprida en utbildning om miljöbrott som Naturvårdsverket samordnade arbetet, och flera myndigheter bidrog, till. Länsstyrelsen fokuserade särskilt på den förebyggande delen. Ett behov som identifierats är metodstöd för att kartlägga förekomst av miljöbrottslighet på lokal nivå. Detta har varit en viktig grund för den samverkan som inletts. Ett långsiktigt mål är att miljöbrottslighet i högre grad än i dag ska ingå i kommunernas lägesbilder. Länsstyrelserna ingår

också i det nationella miljöbrottsrådet som leds av Naturvårdsverket tillsammans med Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Brå.

Samverkan kring särskilda utmaningar

Samverkan mellan länsstyrelsernas uppdrag inom brottsförebyggande arbete, brottsförebyggande föräldraskapsstöd och mäns våld mot kvinnor har intensifierats under återrapporteringsperioden. Syftet är att stärka den gemensamma förståelsen mellan uppdragen, med fokus på våld och vissa brottsområden, samt att utveckla ett mer samordnat stöd till kommunernas arbete med att kartlägga, analysera och välja lämpliga åtgärder. Behovet av ökad samordning har tydliggjorts i och med att flera uppdrag överlappar varandra, exempelvis inom kommunernas brottsförebyggande arbete, regionkoordinatorernas arbete med människohandel och exploatering, våldsutövare, avhopp och barn i organiserad brottslighet. Mot denna bakgrund har kompetensinsatser genomförts utifrån identifierade behov, med fokus på gemensamma beröringspunkter som stöd för samverkan.

Kompetensinsatserna har synliggjort olika perspektiv på våld, såsom kriminologiska förklaringsmodeller, maskulinitetsnormer som bidragande faktor samt ett brottsofferfokus utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Dessa perspektiv bidrar till gemensamma resonemang och ökad samsyn mellan uppdragen. Vi bygger den regionala infrastruktur som krävs för att kommunernas våldsförebyggande arbete ska ge verklig effekt, snarare än att bara samordna enskilda insatser.

Några av länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare ingår i Jämställdhetsmyndighetens arbete med Jim+ som syftar till att stärka såväl den egna myndighetens kompetens som det stöd som ges till den lokala nivån. Erfarenheter från detta jämställdhetsutvecklande arbete presenterades för övriga länsstyrelser under den årliga nationella träffen för länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare 2026 i syfte att inspirera till liknande arbetssätt runt om i landet.

Under 2026 har en gemensam konferens mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Polismyndigheten, länsstyrelserna och Center mot våldsbejakande extremism (CVE) genomförts. Samverkan mellan myndigheterna ska på sikt bidra till att perspektiv gällande våldsbejakande extremism i högre utsträckning, och i enlighet med den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism, integreras i det lokala brottsförebyggande arbetet och belysas i lokala kartläggningar och lägesbilder. Konferensen ledde till ett fortsatt arbete med att tydliggöra hur länsstyrelserna kan integrera våldsbejakande extremism i det brottsförebyggande arbetet.

Länsstyrelsen ingår också i det Näringslivsråd som Brå sammankallar. I

rådet deltar även Polismyndigheten, SKR, Svenskt Näringsliv och Företagarna. Under året har arbetet särskilt fokuserat på att öka anmälningsbenägenheten bland företag som utsätts för brott samt på att vidareutveckla konceptet Företagssamverkan. Länsstyrelsens roll är att stärka samverkan med näringslivet i det kunskapsbaserade arbetet och att i större utsträckning inkludera det lokala näringslivet till en aktiv part.

Samverkan med Polismyndigheten

Polismyndigheten har en central roll i arbetet med avhoppare från organiserad brottslighet genom att identifiera individer som vill lämna kriminella nätverk, göra hot- och riskbedömningar samt samordna skyddsåtgärder. Länsstyrelsen fungerar som regional samordnare och stödjer kommuner i att utveckla strukturer, samverkan och kunskapsstöd kring avhopparverksamhet.

När det gäller barn och unga i kriminalitet arbetar Polismyndigheten förebyggande genom tidiga insatser, underrättelsearbete och samverkan med socialtjänst och skola. Länsstyrelsen bidrar samtidigt med att stärka det brottsförebyggande arbetet regionalt och säkerställa att kommunerna har ändamålsenliga arbetssätt. Tillsammans skapar myndigheterna en struktur för både akuta insatser och långsiktigt förebyggande arbete.

Samordning av operativt stöd anpassat till lokala behov

I Regeringsuppdraget framgår det att det finns en förväntan på att Brå och länsstyrelserna ska:

- Utveckla behovsanpassat stöd som gör skillnad i kommunernas vardag.
- Se till att expertkunskap och ny lagstiftning faktiskt blir verklighet i hela landet.
- Utveckla den nationella samordningen mellan myndigheter för att skapa ett mer sammanhållet och effektivt stöd till kommunerna.
- Säkerställa att stödinsatserna beaktar barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv, särskilt delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Länsstyrelserna har under redovisningsperioden, tillsammans med Brå, fortsatt arbetet med att utveckla och effektivisera det gemensamma praktiknära stödet till kommunerna. För att nationell kunskap ska göra nytta på lokal nivå krävs en fungerande kedja där Länsstyrelsen utgör den avgörande länken. Vi undanröjer strukturella hinder som bromsar kommunernas arbete.

Brå och länsstyrelserna har förtydligat rollfördelningen mellan sig för att skapa ett mer effektivt och praktiknära stöd till kommunerna. Ett planerings- och beslutsunderlag för utveckling av Brå och länsstyrelsernas gemensamma delar i regeringsuppdraget har tagits fram. Syftet med underlaget är att fastställa en förtydligad och gemensam process för Brå och länsstyrelserna. Processen ska säkerställa ett samordnat, behovsanpassat och praktiknära stöd, tydlig rollfördelning mellan nationell och regional nivå samt effektiv användning av samlade resurser. Förloppet ska möjliggöra löpande omprioriteringar och anpassningar efter förändringar i problembild, efterfrågan och nationella satsningar.

Respektive länsstyrelses vidtagna åtgärder

Länsstyrelsen Blekinge

Samtliga fem kommuner i länet har erbjudits och mottagit stöd inom ramen för uppdraget. Något urval av kommuner har inte genomförts, utan insatserna har omfattat hela länet. Prioritering av stödinsatser har skett i nära samverkan med Brå och har utgått från kommunernas identifierade behov samt gällande nationella inriktningar inom det brottsförebyggande området.

Två övergripande prioriteringsområden har legat till grund för genomförandet av stödet. Det första har avsett utvecklingen av ett mer kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i kommunerna, med särskilt fokus på framtagande av fördjupade lägesbilder, genomförande av orsaksanalyser samt utformning av åtgärdsplaner och val av lämpliga insatser. Länsstyrelsen har inom detta område i första hand prioriterat de behov som kommunerna själva efterfrågat stöd kring. Det andra prioriteringsområdet har varit att stärka kommunernas roll i arbetet mot kriminell ekonomi, med fokus på såväl intern samverkan inom kommunen som extern samverkan med andra myndigheter. Arbetet har särskilt inriktats mot att öka kunskapen om kommunernas administrativa brottsförebyggande verktyg och tillämplig lagstiftning, i enlighet med regeringens nationella strategi mot organiserad brottslighet.

Inom ramen för det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet har Länsstyrelsen lämnat stöd till kommunerna avseende fördjupade lägesbilder inom flera olika problemområden. Två kommuner har erhållit stöd kopplat till våld i nära relationer, en kommun avseende droghantering på offentlig plats samt en kommun gällande trygghet i

skolan. Motsvarande stöd har även lämnats för genomförande av orsaksanalyser inom dessa områden. Vidare har två kommuner fått stöd i arbetet med att identifiera och formulera effektiva brottsförebyggande åtgärder samt att ta fram åtgärdsplaner.

Under våren deltog samtliga kommuner i länet, tillsammans med kommunpoliser, i utbildningen Frontline Politeia. Utbildningen är en preventionsutbildning riktad till praktiker inom våldsförebyggande arbete, drogprevention och brottsförebyggande insatser. Som en fortsättning på utbildningen, och som ett stöd i kommunernas brottsförebyggande arbete samt i relation till den nya socialtjänstlagens brottsförebyggande uppdrag, har Länsstyrelsen tagit fram en sammanställning av evidensbaserade brottsförebyggande metoder med fokus på barn, unga och familjer. Insatsen har stärkt barnrättsperspektivet genom att kommunerna får stöd i att i högre grad välja metoder som evidensbaserat ger effekt. Under första kvartalet 2026 planeras regionala stödmöten med samtliga fem kommuner med fokus på lägesbild, analys och åtgärdsplan. På begäran kommer även fördjupat stöd att erbjudas avseende våld i nära relationer samt välfärdsbrott.

När det gäller kommunernas roll i arbetet mot kriminell ekonomi har kommunala verksamheter med ansvar för administrativa åtgärder identifierats och omfattats av kunskapshöjande insatser. Fokus har legat på relevant lagstiftning, tillgängliga verktyg samt verksamheternas funktion i det brottsförebyggande arbetet. Stödet har bidragit till att tydliggöra hur administrativa åtgärder kan användas för att motverka kriminell ekonomi samt till att stärka den interna samverkan inom kommunerna. De verksamheter som särskilt omfattats är inköp, upphandling och juridik, tillsyn och tillstånd (livsmedel, miljö, avfall, alkohol och tobak samt tobaksfria nikotinprodukter), plan- och byggverksamhet samt teknisk förvaltning.

Under 2025 genomfördes tre praktiskt inriktade stödmöten. Ett möte med fokus på plan och bygg arrangerades tillsammans med Svensk Byggkontroll, Malmö stad och Skatteverket. Ett möte med fokus på tillsyn och tillstånd genomfördes tillsammans med Miljöbrottsgruppen vid Polismyndigheten, Skatteverket, Länsstyrelsen Skånes enhet för särskild avfallshantering samt Malmö stad. Ett tredje möte, med fokus på upphandling, inköp och juridik, arrangerades tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, Skatteverket och Svensk Byggkontroll. Därutöver har praktiskt stöd givits genom deltagande vid regionala möten för handläggare inom plan- och byggområdet. Myndigheterna har även påbörjat ett gemensamt, praktiknära stöd till dessa verksamheter med utgångspunkt i befintliga nationella kunskaps- och metodstöd.

Ett särskilt fokus har även lagts på kunskapshöjning avseende otillåten och otillbörlig påverkan, i syfte att värna integriteten i det offentliga

beslutsfattandet. Kommunerna har tagit del av Brås metodstöd inom området, och utbildningsinsatser har genomförts tillsammans med specialister från Polismyndigheten, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Arbetslivskriminalitetscenter (AKC). Det myndighetsgemensamma arbetet mot kriminell ekonomi har bedrivits inom ramen för Nätverket mot organiserad brottslighet i Blekinge, där samtliga kommuner och flera statliga myndigheter deltagit.

Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom Länsstyrelsen, såsom Mäns våld mot kvinnor (MVK), Alkohol- och tobakstillsyn samt Enheten för särskild avfallshantering på Länsstyrelsen i Skåne. Brå har varit delaktiga i såväl planering som genomförande av samtliga insatser, tillsammans med ett flertal andra myndigheter och aktörer.

Den samlade bedömningen är att kommunerna i hög grad uppfyller kraven enligt lagen om kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete. Samtliga kommuner har tagit fram kartläggningar, lägesbilder och åtgärdsplaner, och samverkansöverenskommelser har uppdaterats. En tydlig förflyttning har skett i riktning mot ett mer strukturerat och kunskapsbaserat arbetssätt.

Samtidigt kvarstår utmaningar kopplade till resurser, komplexa brottsproblem och svårigheter att bedöma åtgärders effekt. Dessa behov kommer att utgöra en central utgångspunkt för det fortsatta stödarbetet under 2026.

Länsstyrelsen Dalarna

Länsstyrelsen i Dalarnas län har inom ramen för uppdraget genomfört riktade stödinsatser till totalt 15 kommuner i länet. I nära samverkan med Brå har fyra kommuner erbjudits ett fördjupat stöd med fokus på att stärka ledning och styrning av det brottsförebyggande arbetet samt att utbilda och utveckla lokala brottsförebyggande råd och kommunledning kring lagens innehåll och innebörd. Urvalet baserades på att kommunerna bedömdes ha liknande utmaningar i sitt brottsförebyggande arbete. Därutöver har Länsstyrelsen besökt ytterligare fem kommuner i syfte att fördjupa kunskapen om deras arbete och kunna erbjuda ett mer behovsanpassat och praktiknära stöd.

Prioriteringar och analyser har genomförts i nära dialog med Brå, och de behov som adresserats har i stor utsträckning utgått från kommunernas egna bedömningar. Ett gemensamt önskemål från deltagande kommuner har varit målgruppsanpassade utbildningar samt fördjupat stöd kring organisering och struktur för det lokala brottsförebyggande arbetet.

Stödinsatserna har haft ett tydligt fokus på att stärka ett

kunskapsbaserat arbetssätt. Insatserna har bland annat omfattat utbildningar om risk- och skyddsfaktorer kopplat till psykisk ohälsa, kriminalitet och missbruk samt om ny informationsdelningslagstiftning med särskilt fokus på sekretessbrytande bestämmelser. Länsstyrelsen har även, i samverkan med Region Dalarna och kommunrepresentanter, tagit fram ett regionalt stödmaterial om välfärdsbrottslighet. Tillsammans med Upphandlingsdialog Dalarna har kommunerna erbjudits kunskapshöjande och praktiska tillfällen för att stärka rutiner och kontroller i syfte att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala funktioner och nivåer, inklusive kommunfullmäktige, kommunstyrelse, nämnder, kommunledningsförvaltning samt flera förvaltningar såsom social-, utbildnings-, omsorgs-, arbetsmarknads-, kultur- och fritids-, teknisk- och miljöförvaltning, liksom kommunala bostadsbolag.

Arbetet har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom länsstyrelsen, bland annat Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS), MVK samt Brottsförebyggande föräldraskapsstöd BFF). En tät och kontinuerlig samverkan har även skett med Brå, Polisområdets brottsförebyggande samordnare, Upphandlingsdialog Dalarna samt civilsamhällesaktörer som Rädda Barnen och Agera Värmland.

Stödinsatserna har bidragit till att stärka tvärsektoriella perspektiv inom det brottsförebyggande arbetet. Funktionshinderperspektivet har beaktats genom ett systematiskt arbetssätt som syftar till att säkerställa att trygghet och säkerhet är tillgänglig för alla. Barnrättsperspektivet har stärkts genom att barn och unga prioriteras som målgrupp, med fokus på trygga uppväxtmiljöer, meningsfull fritid och tidiga insatser. Jämställdhetsperspektivet är integrerat i arbetet och används som ett verktyg för att öka träffsäkerhet och rättvisa, där det brottsförebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor bedrivs i linje med regeringens nationella strategi.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har bidragit till tydliga och positiva förflyttningar i flera kommuner. Kommunernas förmåga att arbeta mer strukturerat och kunskapsbaserat har stärkts, vilket bland annat syns i förbättrade analyser och välformulerade DAP: ar enligt SARA-modellen. Ett konkret exempel på förflyttning är etableringen av ett länsövergripande nätverk för SSPF-samverkan (Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid), där i stort sett samtliga kommuner i Dalarna nu har startat eller befinner sig i uppstartsfas.

Samtidigt kvarstår utmaningar, främst kopplade till mottagarkapacitet. Resursbrist och begränsad avsatt tid för brottsförebyggande samordning i kommunerna påverkar möjligheten att fullt ut ta emot och omsätta

stödet. Trots detta har kommunernas brottsförebyggande samordnare visat stor förmåga att prioritera och utveckla arbetet utifrån givna förutsättningar.

Länsstyrelsen Gotland

Länsstyrelsen i Gotlands län har under året fortsatt att, i samverkan med Brå, ge Region Gotland ett gemensamt praktiknära stöd. Mot bakgrund av att länet består av en kommun har bedömningen varit att ett långsiktigt och sammanhållet stöd är nödvändigt för att upprätthålla och vidareutveckla det brottsförebyggande arbete som påbörjades under 2024.

Det praktiknära stödet har utformats utifrån kommunens behov av att stärka samtliga delar av den kunskapsbaserade processen. För 2025 identifierades tre prioriterade utvecklingsområden: struktur, organisering samt ledning och styrning av det brottsförebyggande arbetet; genomförande och uppföljning av åtgärdsplaner; samt utveckling av en gemensam helhetsbild av det brottsförebyggande arbetet på Gotland med fokus på effektiv lokal samverkan.

Under året har stödet särskilt inriktats på att höja kvaliteten i kartläggning, lägesbild och åtgärdsplanering. Insatserna har bestått av handledning, rådgivning och metodstöd, liksom fördjupat stöd kopplat till specifika lokala utmaningar. Arbetet har bedrivits inom ramen för den samverkansöverenskommelse som finns mellan Region Gotland, Polisområdet och Länsstyrelsen, med syfte att skapa långsiktiga strukturer, förutsättningar för ett kunskapsbaserat arbetssätt och hållbar samverkan. Länsstyrelsen har även stött implementeringen av flera nationella metod- och kunskapsstöd, såsom Brås samverkanshandbok, metodstöd för den kunskapsbaserade processen, Tre våldstyper, SSPF, Tillsammans mot illegala försändelser samt nationellt stödmaterial kring Bob.

Kontinuerligt praktiknära stöd har getts till kommunens brottsförebyggande strateg, kommunpoliser, styrgrupp och strategiskt brottsförebyggande råd genom regelbundna samverkansmöten och riktade stödmöten. Länsstyrelsen har även bidragit till uppbyggnaden av brottsförebyggande strukturer både internt inom kommunen och externt i länet. Ett prioriterat område har varit arbetet med barn och unga i riskzon, där samverkan mellan kommun, polis, skola, socialtjänst och BUP har utvecklats. Som en del i detta har implementeringen av SSPF tidigarelagts.

Lägesbildsarbetet har bland annat fokuserat på narkotikans väg till Gotland, där analyser visar att en stor andel av narkotikan kommer via postförsändelser. I detta arbete har Länsstyrelsen gett praktiknära stöd

och handledning till kommun och polis i metoden Tillsammans mot illegala försändelser. Under året har även metodstöd getts i uppdatering av den lokala lägesbilden och i användningen av effektiva brottsförebyggande metoder. En gemensam kunskapshöjande dag har genomförts tillsammans med kommun, polis och andra aktörer för återkoppling av pågående arbete och fördjupning utifrån identifierade problem. Därutöver har Länsstyrelsen bidragit med kontinuerlig omvärldsbevakning samt faciliterat erfarenhetsutbyte och samverkan med andra kommuner.

Stödet har riktats till kommunstyrelsen, kommunledningsförvaltningen samt social- och utbildningsförvaltningarna och har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom länsstyrelsen, såsom ANDTS och MVK. Tvärsektoriella perspektiv har integrerats genom kontinuerlig kunskapsspridning, där barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv beaktas i alla delar av den kunskapsbaserade processen. Samverkan mellan det brottsförebyggande arbetet och MVK har bidragit till ökad helhetssyn genom gemensam omvärldsbevakning, kunskapshöjande insatser och samordnad informationsspridning.

Den samlade bedömningen är att det praktiknära stödet har bidragit till tydliga framsteg i det brottsförebyggande arbetet på Gotland, särskilt vad gäller struktur, samverkan och strategisk styrning. En konkret framgång är den stärkta kopplingen mellan lägesbild och åtgärdsplan, där åtgärderna tydligare utgår från identifierade problem. Samtidigt är arbetet långsiktigt och sårbart, med utmaningar kopplade till begränsad mottagarkapacitet, resursbrist och förändrade förutsättningar. Engagemanget från länets högsta chefer har varit en tydlig framgångsfaktor.

Sammantaget har stödet bidragit till ett mer strukturerat, samordnat och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete, med ökad medvetenhet om vikten av att implementera och använda effektiva metoder, trots de särskilda utmaningar som Gotlands geografiska och organisatoriska förutsättningar medför. Eftersom länet består av en kommun finns inte de naturliga samverkansytorna och kunskapsutbytet med andra kommuner.

Länsstyrelsen Gävleborg

Länsstyrelsen har erbjudit individuellt anpassat och praktiknära stöd till sex kommuner, baserat på respektive kommuns behov, förutsättningar och mottagarkapacitet. Parallellt har gemensamma stödinsatser genomförts för samtliga tio kommuner i länet med fokus på metodutveckling, kunskapsstöd och erfarenhetsutbyte. Urvalet av kommuner för fördjupat stöd har i huvudsak skett utifrån kommunernas

egna initiativ, i kombination med prioriteringar och behovsanalyser som genomförts i samverkan med Brå. Därutöver har praktiknära stöd erbjudits till kommuner där Länsstyrelsen, ibland efter dialog med Brå, bedömt att det funnits särskilt god utvecklingspotential i det brottsförebyggande arbetet.

De behov som prioriterats har främst rört organisationsutveckling samt kunskapshöjande insatser. I två kommuner har stödet fokuserat på att stärka struktur, roller och mandat inom det brottsförebyggande arbetet. En kommun har fått stöd i framtagandet av en mall för löpande lägesbildsarbete samt i hur det brottsförebyggande arbetet kan kommuniceras både internt och externt. I en annan kommun har Länsstyrelsen medverkat i samband med lanseringen av en bred folkhälsostrategi inom social hållbarhet, med syfte att tydliggöra sambanden mellan trygghet, hälsa och brottsförebyggande arbete. Utöver detta har tematiska behov identifierats, där välfärdsbrottslighet under året blivit ett alltmer prioriterat område.

De kunskapsbaserade stödinsatserna har varit varierade och målgruppsanpassade. Exempel på genomförda insatser är enskilda möten med kommunala funktioner för stöd i frågor som rör mandat, rollfördelning, organisationsutveckling och kartläggning. Länsstyrelsen har även genomfört utbildningar och kunskapshöjande insatser, bland annat en halvdagsutbildning om ungdomskriminalitet, pågående dödligt våld (PDV) och gängkriminalitet riktad till skolor, fältverksamhet samt individ- och familjeomsorg i en kommun. Vidare har flera utbildnings- och dialogpass om välfärdsbrottslighet genomförts, både riktade till kommunledningar och till flera kommuner gemensamt, i syfte att identifiera gemensamma arbetssätt. Dialoger har hållits digitalt inom Brottsförebyggandenätverket med fokus på kriminalitet kopplat till funktionsnedsättningar. Därtill har två fysiska heldagar för nätverket genomförts med fokus på uppföljning av åtgärdsplaner, orsaksanalys samt risker, där kunskap om evidensbaserade metoder och exempel från andra kommuner förmedlats. Detta stöd har omfattat samtliga tio kommuner i länet. För att stärka användningen av effektiva och evidensbaserade åtgärder har länsstyrelsen fört dialog och gett stöd med utgångspunkt i Folkhälsomyndighetens guide för vetenskapligt baserad prevention, med särskilt fokus på mediebaserad prevention.

Länsstyrelsen har även stött implementeringen av flera nationella metod- och kunskapsstöd, såsom Brås handbok om samverkan i brottsförebyggande arbete, stöd för riskbedömningar i skolmiljö (CVE) samt metoder och material såsom Tillsammans med näringslivet mot brott och otrygghet, Kompassen, Crime proofing och Kartläggning av tre våldstyper. Dessa har spridits bland annat via ett brottsförebyggande nyhetsbrev. Informationen har riktats till ett brett spektrum av

kommunala verksamheter och genomförts i samverkan med andra aktörer, såsom Myndigheten för delaktighet, FUB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (nu Myndigheten för civilt försvar), andra länsstyrelser samt inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag inom ANDTS och krisberedskap.

Tvärsektoriella perspektiv har integrerats genom riktade kunskapshöjande insatser och samverkan. Jämställdhet, funktionshinderperspektiv samt barns och ungas rätt till trygghet har varit återkommande teman, liksom våld i nära relation och våld mot kvinnor som centrala delar i kommunernas kartläggningar och åtgärdsplanering.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har bidragit till ökad kunskap, stärkt struktur och ett mer systematiskt och kunskapsbaserat arbetssätt i kommunerna. Stödet har särskilt stärkt kommunens brottsförebyggande samordnare i deras ofta komplexa roll samt ökat motivationen att arbeta långsiktigt och evidensbaserat. Det har skett en tydlig förflyttning i det brottsförebyggande arbetet, med ökat engagemang från skolorna att arbeta systematiskt med beredskapsplaner och motverka organiserad brottslighet bland unga. Brottsförebyggarnätverket har blivit mer aktivt i att söka stöd och ta emot nya initiativ. Samtidigt har dialogerna kring lagstiftning, metodik och organisatoriska frågor fördjupats, och kommunerna har fått ökad förståelse för välfärdsbrottslighetens omfattning, vilket har lett till ett större behov av stöd och information.

Samtidigt kvarstår utmaningar kopplade till begränsade resurser, delade uppdrag, bristande mandat och svårigheter att följa upp effekterna av stödet. Behovet av fortsatt, långsiktigt och förstärkt stöd bedöms därför vara fortsatt stort. Det ekonomiska stödet till kommunerna öronmärks inte alltid för brottsförebyggande arbetet i kommunen. För Länsstyrelsens del är bredden i uppdraget en utmaning som försvårar möjligheten att kunna arbeta uppsökande.

Länsstyrelsen Halland

Samtliga sex kommuner i Hallands län har erbjudits och tagit del av stödinsatser i varierande omfattning utifrån lokala behov och förutsättningar. En av länets kommuner har erhållit praktiknära stöd i samverkan med Brå. Prioritering och urval av kommuner samt inriktning på stödinsatser har skett i nära dialog och samverkan med Brå. De behov som särskilt prioriterats har avsett stöd kopplat till organisatoriska förutsättningar, ansvarsfördelning samt tillämpning av lagkrav inom det brottsförebyggande arbetet.

Stöd kopplat till ett kunskapsbaserat arbetssätt har genomförts i form av rådgivning, kunskapshöjande insatser samt stöd i tillämpningen av nationella metod- och kunskapsstöd. Insatserna har även omfattat vägledning i val av brottsförebyggande åtgärder samt stöd i frågor som rör uppföljning och utvärdering av genomförda insatser. Stödet har riktats till kommunala brottsförebyggande samordnare, men även till ledande funktioner inom kommunerna samt verksamheter som arbetar med barn och unga. Vidare har funktioner som arbetar med, eller berörs av frågor om välfärdsbrottslighet, inkluderats i stödinsatserna.

Stöd i implementering av nationella metod- och kunskapsstöd har främst avsett material och vägledning kring barn och unga i kriminella miljöer, flickor och kvinnor i kriminella sammanhang, samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete samt metod- och stödmaterial kopplat till välfärdsbrottslighet. Genom dessa insatser har kommunerna fått ett mer sammanhållet och strukturerat stöd i att omsätta nationella riktlinjer och kunskapsunderlag i lokal praktik.

I genomförandet av stödinsatserna har framför allt Brå och Polismyndigheten medverkat, men även andra aktörer har involverats vid behov. Exempelvis har Tryggare Sverige deltagit i insatser kopplade till projekt och utvecklingsarbete inom området välfärdsbrottslighet. Samverkan med externa aktörer har bidragit till att bredda perspektiven och stärka kvaliteten i stödet.

Stödinsatserna har sammantaget bidragit till en fördjupad förståelse för kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete på flera organisatoriska nivåer i kommunerna och möjliggjort vidare utveckling av arbetet. Särskilt har stöd i tillämpningen av metodstöd bidragit till att göra arbetssätten mer konkreta och begripliga, vilket i sin tur har underlättat implementering och förankring i organisationerna. De organisatoriska förutsättningarna för att bedriva ett systematiskt brottsförebyggande arbete har därigenom tydliggjorts.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har haft god effekt i länet. Insatserna har stärkt den organisatoriska förståelsen för det brottsförebyggande uppdraget, bidragit till ökad samsyn kring roller, ansvar och arbetssätt samt förbättrat förutsättningarna för samordning av insatser. Ambitionen att öka användningen av effektiva och kunskapsbaserade brottsförebyggande åtgärder är generellt hög i kommunerna. Samtidigt kvarstår utmaningar kopplade till förankring i ledningsnivåer och till organisatoriska strukturer. I de kommuner där arbetet nått längre har organisationen präglats av tydligt mandat, erfarenhet och förändringsberedskap, vilket möjliggjort effektivisering och implementering av ett mer kunskapsbaserat arbetssätt.

Det är fortsatt en utmaning att skapa ändamålsenliga organisatoriska förutsättningar lokalt, vilket påverkar möjligheterna att nå en gemensam målbild och ett sammanhållet arbetssätt. Tidigare strukturer och stuprörstänk försvårar fortsatt arbetet och begränsar möjligheten till ett mer integrerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete.

Länsstyrelsen Jämtland

I Jämtlands län har åtta kommuner under perioden erhållit praktiknära stöd inom ramen för länsstyrelsens uppdrag. Samtliga kommuner i länet har erbjudits stöd, vilket har tillhandahållits utifrån kommunernas individuella behov samt deras organisatoriska och resursmässiga förutsättningar att ta emot och tillgodogöra sig insatserna. Prioritering och behovsanalys har genomförts av Länsstyrelsen och har inte skett i samverkan med Brå. De prioriterade behoven har i huvudsak utgått från mindre kommuners begränsade resurser avsatta för den brottsförebyggande samordningsfunktionen. Detta har tydliggjort ett särskilt behov av att stärka den interna samverkan mellan kommunens olika verksamheter för att möjliggöra ett mer sammanhållet och effektivt brottsförebyggande arbete.

Stödinsatserna har omfattat praktiknära stöd i genomförande av orsaksanalyser, anpassade till små kommuners behov och förutsättningar, samt stöd i framtagande av åtgärdsplaner genom workshops. Vidare har stöd lämnats i uppföljning av genomförda insatser. Länsstyrelsen har även gett stöd i det förebyggande arbetet mot välfärdsbrottslighet, bland annat genom stöd i upphandlingsprocesser samt genom utveckling av leverantörskontroller inom offentlig upphandling. Med anledning av nya bestämmelser i socialtjänstlagen har stöd också getts för att stärka den interna kommunala samverkan mellan brottsförebyggande samordnare och ansvariga funktioner inom socialtjänsten, inklusive kopplingen till kommunens brottsförebyggande ansvar.

Därutöver har ekonomiskt stöd lämnats för implementering av metoden Våga tipsa i syfte att förebygga våld i nära relationer. Stöd har även getts till arbetet med att initiera eller vidareutveckla samverkan för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet, inklusive uppstart av lokal operativ samverkan (LOS) samt initiering och utveckling av SSPF-samverkan. Länsstyrelsen har även stött implementering av trygghetsvandringar samt arbete med att åtgärda identifierad problematik. I samverkan med Stöldskyddsföreningen har stöd lämnats för att stärka och utveckla grannsamverkan i länets kommuner.

Implementering av nationella metod- och kunskapsstöd har framför allt avsett användning av checklistor från Ekobrottsmyndigheten och

Skatteverket i syfte att förebygga välfärdsbrottslighet inom offentlig upphandling, samt stöd i uppstart av metoden Tillsammans mot illegala försändelser.

Insatserna har bidragit till att integrera jämställdhetsperspektivet i kommunernas lägesbildsarbete samt till kunskapshöjande insatser som tydliggjort kopplingen mellan det brottsförebyggande uppdraget, jämställdhetsarbetet och arbetet för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Barnrättsperspektivet har stärkts genom stöd till att integrera barnets rättigheter i arbetet med SSPF-samverkan.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter, inklusive kommunledningsförvaltning, socialförvaltning, arbetsmarknadsförvaltning, utbildningsförvaltning, omsorgsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning samt teknisk förvaltning. Arbetet har genomförts i samverkan med länsstyrelsens uppdrag inom ANDTS och MVK samt aktörer såsom Brå, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket samt Stöldskyddsföreningen.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att det stöd som lämnats har möjliggjort att fler verksamheter inom kommunerna kunnat påbörja ett mer strukturerat och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Stödet har bidragit till att kommunerna i högre grad kunnat identifiera ändamålsenliga och träffsäkra förebyggande insatser utifrån identifierade brottsutmaningar samt stärkt förutsättningarna för användning av mer effektiva brottsförebyggande åtgärder. Under rapporteringsperioden har särskilt tydliga förflyttningar skett i arbetet med att förebygga välfärdsbrottslighet inom offentlig upphandling, genom implementering av nationella kunskapsstöd och ökad aktörsövergripande samverkan i länet. Förflyttningar har även skett inom kommunernas kunskapsbaserade arbete, där genomförda orsaksanalyser har lett till mer träffsäkra och behovsanpassade insatser.

Samtidigt kvarstår betydande utmaningar. Den begränsade resurstilldelningen för att uppfylla lagens krav innebär att mindre kommuner har begränsade förutsättningar att fullt ut leva upp till lagstiftningens intentioner. Av Brås kommunrapport framgår att sex av åtta kommunala brottsförebyggande samordnare har 20 procent eller mindre av sin arbetstid avsatt för området. Detta sker i en kontext där det brottsförebyggande arbetet omfattar allt fler och mer komplexa områden, såsom välfärdsbrottslighet, trygga skolor, barn och unga med normbrytande beteenden samt avfallsbrottslighet, vilket ytterligare försvårar genomförandet och ökar behovet av samverkan med fler aktörer inom kommunerna.

Länsstyrelsen Jönköping

Under året har 13 kommuner erbjudits praktiknära stöd från Länsstyrelsen i syfte att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet. Samtliga kommuners brottsförebyggande samordnare har bjudits in till tre regionala nätverksträffar med fokus på praktiknära stöd i grupp samt fördjupning i olika delar av lagstiftningen, utifrån samordnarnas identifierade behov och önskemål. Majoriteten av samordnarna har deltagit vid dessa tillfällen.

Utöver nätverksträffarna har en kommun fått ett mer riktat och individuellt stöd i samverkan mellan Länsstyrelsen och Brå. Behovet av detta stöd identifierades i samband med en nyanställning av brottsförebyggande samordnare under våren 2025. Länsstyrelsen och Brå har fört en gemensam dialog och behovsanalys kring vilka kommuner som varit aktuella för gemensamt stöd, där analysen har skett i nära samverkan med berörd kommun.

De behov som prioriterats har utgått från samordnarnas egna önskemål och aktuella utmaningar i respektive kommun. Efter gemensamma genomgångar av valda processer har samordnarna arbetat med egna case, ofta i grupp. Detta arbetssätt har möjliggjort erfarenhetsutbyte, gemensam problemlösning och delning av goda exempel mellan kommunerna. Under året har särskilt fokus legat på uppföljning och utvärdering, samverkansöverenskommelser och medborgarlöften samt avgränsning och orsaksanalys.

Samordnarna har uppskattat värdet av fysiska mötesplatser där gemensamma problem och olika kommunala arbetssätt kan diskuteras. Träffarna bidrar till ett sammanhang, ökad samsyn och stärker den kollegiala gemenskapen, vilket upplevs som särskilt viktigt i ett uppdrag som ofta utförs relativt ensamt i den egna organisationen.

Lagstiftningens olika delar har varit ett återkommande tema på nätverksträffarna, där genomgångar kombinerats med grupparbete. Flera kommuner är i olika faser av arbetet enligt lagstiftningen; majoriteten arbetar med framtagande av åtgärdsplaner, medan andra befinner sig i uppföljning och revidering. Ett återkommande behov som samordnarna uttrycker är att involvera fler funktioner och verksamheter i det brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelsen har även stöttat en kommun i uppstarten av ett länsövergripande SSPF-nätverk samt informerat om Brås metodstöd inom olika teman och områden, utan att medverka i implementeringen av dessa.

I det riktade stödet har den enskilda kommunen tydliggjort sina behov, varefter Brå och Länsstyrelsen tillsammans med kommunens brottsförebyggande samordnare enats om upplägg och innehåll. Stödet

ska omfatta coachning i samordnarrollen, stöd i uppbyggnad av struktur för det brottsförebyggande arbetet med fokus på styrning, ledning och organisatorisk förankring, samt fördjupning inom specifika områden såsom orsaksanalys och avgränsning av kartläggning och lägesbild. Insatserna planeras genomföras både digitalt och fysiskt, beroende på innehåll och behov.

Samverkan har också skett med andra uppdrag inom länsstyrelsen, såsom mäns våld mot kvinnor och våldsprevention. Tillsammans med den regionala våldspreventiva gruppen har insatser genomförts för att tydliggöra sambandet mellan våldspreventivt och brottsförebyggande arbete. Barnrätts- och jämställdhetsperspektiven har stärkts genom särskilda aktiviteter som belyst barns rättigheter i socialtjänstens arbete samt kopplingen mellan våld under uppväxten och risk för senare brottslighet.

Samtidigt har flera hinder och svårigheter identifierats. Interna organisationsförändringar och omfördelning av resurser inom Länsstyrelsen har begränsat förutsättningarna att arbeta med praktiknära stöd. I den kommun som fått riktat stöd har byte av samordnare påverkat kontinuiteten i arbetet. Mottagarkapaciteten är låg i flera mindre kommuner, där samordnaruppdraget ofta endast omfattar en liten del av tjänsten – i vissa fall så lite som tio procent. Detta begränsar möjligheten att arbeta med lagstiftningens alla delar, samverkan, uppföljning och analys. Oavsett kommunstorlek är uppdragets innehåll i grunden detsamma, vilket understryker behovet av långsiktigt, strukturerat och samordnat stöd även framöver.

Länsstyrelsen Kalmar

Under perioden har totalt tolv kommuner erbjudits praktiknära stöd inom det brottsförebyggande arbetet. Av dessa har två kommuner erhållit stöd i samverkan med Brå. Urvalet av kommuner har skett genom en samlad bedömning av Länsstyrelsen, Brå och Polismyndigheten, utifrån kommunernas uttryckta behov av stöd samt förekomst av identifierad brotts- eller samhällsproblematik där särskilda insatser bedömts nödvändiga.

Övriga kommuner har erbjudits stöd i grupp genom nätverksträffar och/eller genom enskilda stödinsatser. Enskilt stöd har riktats till samtliga kommuner som efterfrågat detta. Prioritering och analys av stödbehov har genomförts i samråd med Brå.

De behov som prioriterats har i huvudsak avsett utveckling av strukturen för det brottsförebyggande arbetet samt stöd till kommuner som saknat erfarenhet av kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete kopplat till identifierad brotts- eller samhällsproblematik.

Länsstyrelsens stöd har utgått från analyser av kommunernas lägesbilder och åtgärdsplaner samt från identifierade behov hos kommunala brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser. Insatserna har i huvudsak inriktats åt att stödja kommunerna i utveckling och fördjupning av analyser av brottsförebyggande lägesbilder, i syfte att skapa bättre förutsättningar för mer träffsäkra och ändamålsenliga åtgärder.

Stödet har vidare omfattat kunskapshöjande insatser avseende samband mellan brottsförebyggande arbete och ANDTS, våld i nära relationer samt jämställdhet. Därutöver har vägledning lämnats kring användning av könsuppdelad statistik som underlag för jämställdhetsanalyser av den brottsförebyggande lägesbilden.

Länsstyrelsen har även tillhandahållit riktad vägledning och coachning till enskilda kommuner, bland annat avseende tolkning av statistik och analys av kvalitativa observationer. Stöd har givits i utveckling och uppföljning av den lokala brottsförebyggande strukturen, både genom individuella insatser och genom gemensamma forum. Inom detta arbete har särskild vikt lagts vid socialnämndens brottsförebyggande ansvar i ljuset av den nya socialtjänstlagen.

Vidare har Länsstyrelsen lämnat såväl skriftlig som muntlig återkoppling på kommunernas lägesbilder. Kunskapshöjande insatser och workshops om kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete samt lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete har genomförts och riktats till lokala brottsförebyggande råd samt kommunstyrelser.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunledningsförvaltning, socialförvaltning, arbetsmarknadsförvaltning, utbildningsförvaltning, omsorgsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning, teknisk förvaltning, miljöförvaltning samt kommunala bostadsbolag.

Insatserna har genomförts i samverkan med Länsstyrelsens uppdrag inom jämställdhet, barnrätt, MVK och ANDTS. Brå har även medverkat vid en nätverksträff för kommunala brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser.

Stödinsatserna har stärkt barnrättsperspektivet genom att barn och unga inkluderats i de brottsförebyggande lägesbilderna, med fokus på risk- och skyddsfaktorer kopplade till barn och ungas involvering i kriminalitet. Särskild vikt har lagts vid kunskapsbaserat arbete i lägesbilder och åtgärdsplaner med inriktning på barn och unga. Som kompletterande aktivitet har Polismyndighetens utredare genomfört en föreläsning om våld mot barn och mörkertal, riktad till kommunala samordnare och kommunpoliser. Den förväntade effekten är mer träffsäkra åtgärder för barn och unga.

Vidare har stödet syftat till att öka kunskapen om kopplingarna mellan jämställdhet och brottsförebyggande arbete samt mellan våld i nära relation och brottsförebyggande arbete. En särskild kunskapshöjande insats har genomförts avseende tolkning av statistik och kompletterande underlag inom området våld i nära relation, där mörkertalen ofta är höga. Detta bedöms på sikt förbättra kartläggning, analys och val av åtgärder.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna under året har stärkt kommunernas förutsättningar att bedriva ett mer kunskapsbaserat och träffsäkert brottsförebyggande arbete. Särskilt kan en utveckling ses i kommunernas problemanalyser. På sikt bedöms insatserna bidra till fördjupade analyser av våld i nära relation, ökad användning av könsuppdelad statistik och fler jämställdhetsanalyser i de brottsförebyggande lägesbilderna, vilket kan leda till minskat våld, ökad jämställdhet och mer effektiva åtgärder. Samtidigt har en del kommuner svårt att resurssätta arbetet i den takt som det brottsförebyggande området växer. Vilket gör att möjligheten att ta emot praktiknära stöd varierar på grund av bland annat ekonomiska förutsättningar i kommunen.

Länsstyrelsen Kronoberg

Åtta kommuner i länet har erbjudits och mottagit stöd från Länsstyrelsen inom ramen för det kommunala brottsförebyggande uppdraget. Urvalet av kommuner har baserats på behovsinventeringar samt på de behov som identifierats av respektive kommunal brottsförebyggande samordnare. Tre kommuner har därutöver prioriterats i samverkan med Brå. Ett särskilt prioriterat utvecklingsområde har varit att stärka kommunernas förmåga att bedriva ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i enlighet med gällande lagstiftning.

Genomförda stödinsatser har omfattat information om Länsstyrelsens uppdrag, den regionala samverkansstrukturen samt lagen om kommunernas brottsförebyggande ansvar. Vidare har kommunala samordnare introducerats i Brås metodstöd och handböcker för ett kunskapsbaserat arbetssätt. Under året har tre introduktionstillfällen genomförts. Som ett komplement har länsstyrelsen erbjudit månatliga digitala bollplanksmöten för kommunala brottsförebyggande samordnare i länet, i syfte att möjliggöra erfarenhetsutbyte och erbjuda praktiknära stöd inom det regionala nätverket.

Länsstyrelsen har tillsammans med Brå stöttat en kommun i genomförandet av en tvådagarskonferens riktad till kommunen och lokalpolisområdet. Konferensen syftade till att höja kunskapen om

brottsförebyggande arbete samt att tydliggöra hur olika kommunala förvaltningar kan bidra till ett gemensamt, kunskapsbaserat arbetssätt.

Det praktiknära stödet har även omfattat arbete med att identifiera och synliggöra problemområdet social dumpning i en mindre landsbygdskommun samt dess konsekvenser ur ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. Länsstyrelsen och Brå har därutöver gett stöd till en kommun genom granskning av kommunens brottsförebyggande åtgärdsplaner, med fokus på implementering i den kommunala organisationen och i beslutsgångar.

Tre kommuner inom samma lokalpolisområde har erhållit samordnat stöd i arbetet mot ökat narkotikabruk bland barn och unga vuxna. Länsstyrelsen har samordnat gemensamma orsaksanalyser, där flera gemensamma bakomliggande faktorer har identifierats. Kommunerna har gemensamt identifierat behov av att kartlägga befintliga förebyggande insatser. Länsstyrelsen bistår i utformningen av en enkätundersökning som kommer att genomföras under våren 2026 och därefter analyseras tillsammans med kommunerna, i syfte att identifiera utvecklingsbehov och möjligheter till kommunöverskridande insatser.

Inom ramen för processledarutbildningen En kommun fri från våld har Länsstyrelsen fortsatt att stärka kommunernas kapacitet att bedriva ett strategiskt och långsiktigt våldsförebyggande arbete. Vidare har två kommuner erhållit processledarstöd i analysmetoden Crime proofing. Resultatet har varit att granskade regelverk, samt ytterligare styrdokument inom bland annat ekonomiskt bistånd till föreningar, har reviderats i syfte att minska risken för felaktiga utbetalningar. Efterfrågan på stödet har ökat och ytterligare tre kommuner kommer att ta del av processledarstöd från och med januari 2026.

Länsstyrelsen har även lämnat behovsanpassat stöd till tre kommuner genom finansiering och deltagande i utbildningen BoTryggt 2040, med fokus på situationell prevention inom samhällsplanering. Stödet har förutsatt deltagande från både samhällsbyggnadsförvaltning och brottsförebyggande samordnare för att stärka intern samverkan och skapa en gemensam kunskapsbas. Insatsen har även stärkt funktionsrätt-, barnrätt-och jämställdhetsperspektivet.

Den samlade bedömningen är att insatserna har bidragit till ökade kunskaper om det kommunala brottsförebyggande ansvarets tvärsektoriella karaktär samt till stärkt samverkan över förvaltningsgränser. Efterfrågan på Länsstyrelsens stöd har ökat, särskilt från mindre kommuner med begränsade resurser. Samtidigt har behovet av en mer systematisk och transparent urvalsprocess identifierats. Länsstyrelsen avser att under 2026 vidareutveckla arbetssättet för urval,

i syfte att säkerställa ett behovsstyrt och samordnat stöd till de kommuner som har störst behov.

Länsstyrelsen Norrbotten

Samtliga 14 kommuner i länet har under perioden erhållit stöd som har anpassats efter respektive kommuns förutsättningar och identifierade behov. Stödet har utformats utifrån en samlad bedömning av kommunernas motivationsgrad, befintliga strukturer samt ledning och styrning inom det brottsförebyggande arbetet. Urval och prioritering av insatser har skett genom två huvudsakliga tillvägagångssätt. Dels har en samverkansbaserad modell tillämpats, där närliggande kommuner har erbjudits stöd genom återkommande nätverksträffar. Syftet har varit att främja erfarenhetsutbyte, gemensamt lärande och samordning mellan kommuner med liknande förutsättningar. Dels har tre kommuner, i samverkan med Brå, valts ut för mer fördjupat och riktat stöd mot bakgrund av ett större identifierat behov. I en av dessa kommuner har särskilda insatser prioriterats med anledning av bristande struktur och ett uttalat behov av förstärkt stöd.

Genomförda stödinsatser har omfattat nätverksträffar, workshops, enskilda kommunbesök samt löpande dialog och uppföljning med kommunala samordnare. Vidare har utbildningsinsatser riktade till politiker, chefer och ledningsgrupper genomförts, inklusive möten med kommunchef och förvaltningsledningar. Stöd har givits till flera kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunfullmäktige, kommunstyrelse, kommunledningsförvaltning samt social-, arbetsmarknads-, utbildnings-, kultur- och fritids- samt miljöförvaltningarna.

Kunskapsspridning har skett genom information om Brås stödmaterial, nyhetsbrev, regelbundna träffar samt deltagande i utvecklingsarbete såsom metoden Tillsammans mot illegala försändelser. Stödinsatserna har även genomförts i samverkan med andra uppdrag inom Länsstyrelsen, exempelvis inom ANDTS, miljö och avfall, samhällsskydd, barnrätt samt MVK.

I samarbete med Brå har utbildningar genomförts för strategiska råd och kommunfullmäktige samt återkommande möten hållits med kommunala samordnare. Vidare har samverkan skett med Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten, liksom med externa aktörer såsom Svenskt Näringsliv och Norrbottens Handelskammare.

Länsstyrelsen har stött kommunerna i implementeringen av nationella kunskaps- och metodstöd, däribland Inget att vänta på, Brås metodstöd för välfärdsbrott i lägesbilder, metodstöd avseende skolattacker från Brå, CVE och MSB samt Brås stöd kring otillåten påverkan. Kommunerna har

även tagit del av webbinarier och rapporter, bland annat om glesbygds- och landsbygdskriminalitet samt Socialstyrelsens exempel på arbetssätt för att förebygga normbrytande beteenden hos barn och unga.

Stödinsatserna har integrerat ett barnrättsperspektiv genom samarbete med länsstyrelsens barnrättssamordnare. Ett jämställdhetsperspektiv har beaktats i kartläggningar, bland annat genom användning av statistik från Statisticon, samt genom dialog och träffar kopplade till det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Den samlade bedömningen är att framför allt de kommunnära och återkommande träffarna har bidragit till att stärka kommunernas långsiktiga och kunskapsbaserade brottsförebyggande arbete. En viss spridning av metoden Tillsammans mot illegala försändelser kan konstateras. Det råder en samsyn mellan Brå och länsstyrelserna kring centrala kännetecken för ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Förflyttning har framför allt skett avseende hållbar struktur samt ökad tydlighet i roller och mandat. Majoriteten av kommunerna har utvecklat en fungerande struktur för kartläggning och framtagande av lägesbilder, även om utmaningar kvarstår i detta arbete.

Identifierade hinder och svårigheter omfattar bristande stöd och kunskap på kommunledningsnivå, resursbrist, avsaknad av tillsatta samordnartjänster samt otydlighet i styrning på politisk och ledande nivå, särskilt i mindre kommuner. Vidare finns utmaningar kopplade till begränsat mandat för samordnare med låg tjänstgöringsgrad inom det brottsförebyggande området.

Länsstyrelsen Skåne

Länsstyrelsen har erbjudit praktiknära stöd till kommunerna i länet inom ramen för det brottsförebyggande praktiknära stöd-uppdraget. Totalt har 32 av länets kommuner tagit del av stödet, varav fyra kommuner mottagit stöd i samverkan med Brå. Urvalet av kommuner har baserats på identifierade framgångsfaktorer, där möjligheten att möta varje kommun utifrån dess specifika behov och lokala problembild varit central.

Vid riktade erbjudanden har hänsyn tagits till kommunernas mottagarkapacitet samt deras möjlighet att fungera som lärande exempel för andra kommuner. Det har varit en uttalad ambition att nå kommuner av varierande storlek samt att i vissa sammanhang nå samtliga kommuner genom exempelvis nätverksträffar, föreläsningar och konferenser. Prioriteringar och analyser har genomförts i nära samverkan med Brottsförebyggande rådet. Kommunerna uppmuntras även att själva ta kontakt med Länsstyrelsen när behov av stöd uppstår.

Utifrån de krav som följer av Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete har stödet under det senaste året i huvudsak fokuserat på framtagande och utveckling av lägesbilder, orsaksanalyser samt mål- och åtgärdsplaner. En särskilt viktig förutsättning för ett fungerande och långsiktigt brottsförebyggande arbete är de kommunala brottsförebyggande samordnarna. Mot denna bakgrund har Länsstyrelsen prioriterat stöd kopplat till samordnarrollen, bland annat genom introduktion för nyanställda samordnare och handledning för verksamma. Under året har sju sådana introduktioner genomförts och fem samordnare har fått handledning med fokus på samordnarrollen, strategiska råd och lägesbildsarbete.

Länsstyrelsen erbjuder stöd i olika former, från enskilda insatser och mindre grupper till bredare nätverksträffar. Ett centralt forum är det brottsförebyggande nätverket, där kommunala samordnare och kommunpoliser bjuds in två gånger per år för kunskapshöjning och erfarenhetsutbyte. Vidare har fokus lagts på flera komplexa problemområden som många kommuner upplever som utmanande, däribland välfärdsbrottslighet, våld i nära relationer samt avfallsbrott. Inom området välfärdsbrottslighet har till exempel Skånes nätverk mot välfärdsbrott etablerats, där kommunerna samverkar med Polismyndigheten, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten.

Länsstyrelsen har även identifierat ett behov av att stödja socialtjänsten, mot bakgrund av kraven i den nya socialtjänstlagen om att förebygga och motverka brottslighet. Ett särskilt nätverk har därför bildats för socialtjänstens brottsförebyggande arbete.

En viktig framgångsfaktor har varit möjligheten att ge skräddarsytt, praktiknära stöd direkt i kommunerna. Under året har tolv kommuner fått enskilt stöd med fokus på bland annat organisation, strategiska råd, lägesbilder och åtgärdsplaner. Därutöver har workshops genomförts, bland annat kring orsaksanalys, i samverkan med Brå. Länsstyrelsen har även genomfört riktade utbildnings- och kunskapshöjande insatser, exempelvis en digital föreläsning om hatbrott i skolan i samverkan med Polismyndigheten och Forum för levande historia.

Arbetet har präglats av bred samverkan, både internt inom Länsstyrelsen och externt med andra myndigheter. Stödinsatser har integrerat perspektiv som mänskliga rättigheter, jämställdhet och barnrätt, bland annat genom gemensamma nätverksträffar och utbildningar. Nationellt framtaget metod- och kunskapsstöd har spridits till kommunerna inom områden såsom våld i nära relationer, välfärdsbrott, rasism i skolan och föräldraskapsstöd.

Den samlade bedömningen visar att stödinsatserna i hög grad motsvarar kommunernas behov och bidrar till utvecklingen av det lokala

brottsförebyggande arbetet. Fler kommuner efterfrågar nu stöd, särskilt vid framtagande av lägesbilder och integrering av komplexa problemområden. Samtidigt kvarstår hinder, främst kopplade till varierande mottagarkapacitet och begränsade resurser i mindre kommuner. Länsstyrelsen bedömer att satsningen på stöd till samordnarrollen har bidragit till ökad kontinuitet och förbättrade förutsättningar för ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i Skåne.

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen har erbjudit regionalt stöd till samtliga kommuner och stadsdelar i länet. Av dessa har 15 kommuner fått ett enskilt och fördjupat stöd. Urvalet av två kommuner har skett i samverkan med Brå och har baserats på bedömningar av kommunernas organisatoriska förutsättningar samt förekomsten av kunskapsbaserade och strategiska styrdokument i enlighet med lag (2023:196). Därutöver har Länsstyrelsen lämnat stöd till kommuner och stadsdelar utifrån inkomna förfrågningar och identifierade behov.

Stödet har prioriterat att stärka kommunernas organisatoriska förutsättningar utifrån en kartläggning av behov hos brottsförebyggande samordningsfunktioner och deras chefer. Särskilt fokus har legat på kompetenshöjande insatser för nyanställda brottsförebyggande samordnare, både avseende brottsförebyggande arbete generellt och rollen som samordningsfunktion. Länsstyrelsen har även stärkt kommunöverskridande samverkan genom nätverksträffar och digitala forum för erfarenhetsutbyte.

Länsstyrelsen har vidare mött kommunernas behov av processledning för att stödja arbetet från lägesbild till åtgärdsplan, i samverkan med berörda förvaltningar. Kommuner och stadsdelar har särskilt efterfrågat stöd i de kunskapsbaserade delarna av arbetet, inom fokusområden såsom otrygga platser, barn och unga i kriminalitet eller normbrytande beteende, särskilt utsatta och sårbara brottsoffer, systemhotande brottslighet och välfärdsbrott samt kriminella miljöer och livsstilar.

Exempel på insatser är finansiering och spridning av en webbutbildning om unga, normbrytande beteende och brott. Utbildningen har riktats till flera målgrupper som möter barn och unga och syftar till att stärka tvärsektoriell samverkan samt öka kunskapen om bakomliggande faktorer till normbrytande och brottsligt beteende. Detta har bidragit till förbättrade förutsättningar för att kunna genomföra adekvata förebyggande insatser.

Länsstyrelsen har även, i samverkan med andra aktörer, genomfört skolsäkerhetsutbildningar för skolpersonal samt utbildningar inom

områdena öppna drogscener och välfärdsbrott. Under året har flera nätverksträffar arrangerats för kommunala brottsförebyggande samordnare, i syfte att möta behoven enligt lagen och möjliggöra erfarenhetsutbyte. Därutöver har kunskapsträffar genomförts inom särskilda samverkansområden, såsom de fyra våldstyperna: våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oavsett relation.

Länsstyrelsen har gett handledning och rådgivning kring tillämpningen av lagens bestämmelser, exempelvis avseende organisering av brottsförebyggande strategiska råd, stärkande av samordningsfunktionen, framtagning av indikatorer till lägesbilder samt utveckling av ett mer förvaltningsövergripande brottsförebyggande arbete. Nationella och regionala metodstöd har spridits och tillämpats, bland annat metodstöd för fördjupade lägesbilder och orsaksanalys avseende barn och unga, verksamhetskartläggning och analys av skyddsfaktorer (preventionspaletten), dokumentation av sociala öppna insatser samt öppna drogscener.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunledningsförvaltning, socialförvaltning, arbetsmarknadsförvaltning, utbildningsförvaltning, omsorgsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning, teknisk förvaltning, miljöförvaltning samt kommunala bostadsbolag. Även förvaltningsövergripande strukturer såsom lokala strategiska brottsförebyggande råd, beredningsgrupper, analysgrupper och tematiska arbetsgrupper har omfattats.

Länsstyrelsen har en ökad efterfrågan på stöd från kommuner och stadsdelar. Detta bekräftas även i Brås årliga kommunenkät, där fler kommuner uppger att de vänder sig till Länsstyrelsens brottsförebyggande samordnare. Kommunerna rapporterar stärkta organisatoriska förutsättningar, ökad kapacitet, tydligare mandat och strukturer för styrning och ledning. Antalet brottsförebyggande samordnare har ökat och fler arbetar i större omfattning med uppdraget. Samverkan har fördjupats, särskilt i arbetet med barn och unga, genom exempelvis SSPF-, SIG- och Bob/Regional operativ center i samarbete med Polismyndigheten. Arbetet har blivit mer tvärsektoriellt och systematiskt, med tydligare koppling mellan lägesbilder och åtgärdsplaner.

Kommunerna uppger att deras förutsättningar att uppfylla lagens krav har förbättrats. Länsstyrelsens stöd lyfts fram som värdefullt, både regionalt och i Brås nationella rapportering, och förtroendet för länsstyrelsens roll har stärkts. Uppdraget har successivt vuxit i både omfattning och innehåll utan att finansieringen stärkts i motsvarande grad. Denna utveckling innebär bland annat ett större ansvar för att nå fler kommunala verksamheter, ge implementeringsstöd för nationella

kunskaps- och metodstöd samt ett övergripande ansvar för kommunernas stödbehov.

Stockholms län, med 26 kommuner (inklusive elva stadsdelar) och omfattande utmaningar kopplade till kriminell påverkan, kräver särskilda personella och ekonomiska resurser. Den ökande komplexiteten till följd av organiserad brottslighet på flera samhällsarenor ställer ytterligare krav på länsstyrelsernas kompetens och kapacitet. Vidare finns ett behov av ett tydligare och mer praktiknära regionalt uppdrag till Polismyndigheten som samverkanspart till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen Södermanland

Under perioden har nio kommuner sammanlagt erbjudits och tagit del av stöd från Länsstyrelsen. De kommuner som vid utgången av 2024 bedömdes av Länsstyrelsen, i samverkan med Brå, ha längst kvar i processen att implementera Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, erbjöds ett fördjupat och praktiknära stöd. Detta stöd har bestått av aktivt deltagande från Länsstyrelsen och Brå i kommunernas samverkansprocesser. Två kommuner erbjöds och tog emot detta fördjupade stöd.

Utöver detta har övriga kommuner erhållit stöd i enskilda frågor, anpassat efter respektive kommuns organisatoriska förutsättningar och aktuella behov. Även detta bedöms utgöra praktiknära stöd. Ett flertal kommuner har därutöver fått utbildningsinsatser inom lagstiftningen, samverkansprocessen och brottsförebyggande arbete, genomförda av Länsstyrelsens brottsförebyggande samordnare i samverkan med Polismyndigheten. De behov som främst har prioriterats i stödet avser implementering av lagen, utveckling av samverkansprocesser, organisationsstruktur samt framtagande och vidareutveckling av lägesbilder.

Länsstyrelsen har genomfört uppföljande kommundialoger i syfte att identifiera fortsatt stödbehov i implementeringen av lagen samt för att genomföra riktade kompetenshöjande insatser, särskilt gentemot kommunledningsfunktioner. Vidare har nätverksträffar arrangerats för kommunala brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser vid tre tillfällen under 2025, med fokus på samverkan, informationsutbyte och utbildning. En av dessa träffar hade särskilt fokus på kommunikation och omfattade även kommunernas kommunikatörer.

Länsstyrelsen har även arrangerat en tvådagars samverkanskonferens med fokus på ANDTS, tillsyn och brottsförebyggande arbete. Inbjudna deltagare var bland annat kommunpoliser, brottsförebyggande samordnare inom Polismyndigheten, tillsynshandläggare och ANDTS-

samordnare i kommunerna. Konferensen kombinerade utbildningsinslag med strukturerad samverkan.

En kommunrunda genomförs under 2025–2026 för att kartlägga kommunernas behov av stöd inför verksamhetsåret 2026. Länsstyrelsen har även bedrivit löpande omvärldsbevakning som sprids till kommunerna månadsvis, med information om aktuell forskning, utbildningar och relevanta kunskapsstöd.

Som en del av det förebyggande arbetet har Länsstyrelsen spridit det nationella materialet Gängsnacket via Länsstyrelsens webbplats och genom relevanta nätverk, såsom skolpersonal och kommunal personal. Därutöver har Länsstyrelsen, tillsammans med Brå, deltagit i två kommuners samverkansprocesser från kartläggning till färdig åtgärdsplan. Löpande rekommendationer har även getts till kommuner om att arbeta med Effektiv samordning för trygghet (EST), inklusive stöd i implementeringen.

Nationella kunskaps- och metodstöd som Länsstyrelsen har stött kommunerna i att implementera inkluderar Bob-guiden, Gängsnacket samt metodstödet Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete.

Stödet har riktats till flera kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunstyrelse, kommunledningsförvaltning, socialförvaltning samt kommunala bostadsbolag. Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom länsstyrelsen, såsom ANDTS, tillsyn och arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt tillsammans med Brå, Polismyndigheten och andra länsstyrelser.

Stödet har bidragit till att stärka barnrättsperspektivet genom rekommendationer om åtgärder riktade till barn och unga. Berörda aktörer inom det brottsförebyggande området har även fått ökad kunskap inom MVK genom riktade föreläsningar.

Den samlade bedömningen är att samtliga kommuner i länet nu har en grundläggande struktur för sitt brottsförebyggande arbete på plats. Kunskapen hos kommunala tjänstepersoner och kommunpoliser har ökat, och de nätverk som etablerats har förbättrat förutsättningarna för fortsatt samverkan. Genom Gängsnacket har berörd personal fått tillgång till en konkret modell för att stödja föräldrar i det förebyggande arbetet mot gängkriminalitet.

Kommunerna upplever att de varit delaktiga i planeringen inför verksamhetsåret 2026 och att stödet i högre grad utgår från deras faktiska behov, vilket stärker förutsättningarna för ett praktiknära arbetssätt. De två kommuner som fått fördjupat stöd i samverkansprocessen har nu etablerade strukturer och åtgärdsplaner för sitt brottsförebyggande arbete.

Ett återkommande hinder är att flera kommunala brottsförebyggande samordnare har mycket begränsad tjänstgöringsgrad, i vissa fall så låg som tio procent. Detta försvårar i betydande utsträckning möjligheterna att bedriva ett långsiktigt, systematiskt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i enlighet med lagens krav.

Länsstyrelsen Uppsala

Åtta kommuner i länet har erbjudits och tagit del av stöd från Länsstyrelsen inom det praktiknära stödet. Erbjudandet har kommunicerats brett och riktats till minst en brottsförebyggande samordnare i respektive kommun. Stödet har i huvudsak kunnat tillhandahållas samtliga kommuner som efterfrågat insatser, med hänsyn tagen till Länsstyrelsens uppdrag och tillgängliga resurser.

En övergripande prioritering av stödinsatserna har genomförts i dialog med kommunerna och i samverkan med Brå. Prioriteringen har baserats på en bedömning av kommunernas mottagarkapacitet och har syftat till att säkerställa att stöd ges där förutsättningar för faktisk implementering bedömts vara tillräckliga. Detta har bland annat inneburit att en kommun med omfattande behov av stöd i arbetet med åtgärdsplaner bedömts sakna nödvändig kapacitet för ett mer långsiktigt stöd och därför endast erhållit en begränsad, enskild insats.

De behov som i första hand har prioriterats inom stödet avser kommunernas laguppfyllnad enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Insatserna har omfattat stöd i arbetet med framtagande och utveckling av kommunala åtgärdsplaner samt utveckling av organisatoriska strukturer för lokala brottsförebyggande råd och tydligare former för styrning och ledning av det brottsförebyggande arbetet.

Länsstyrelsen har initierat kunskapsbaserat, miljöbrottsförebyggande arbete i två kommuner. Vidare har teoridrivna orsaksanalyser med fokus på barn och unga genomförts i fyra kommuner. I tre kommuner har stöd lämnats avseende ekonomiskt driven brottslighet, inklusive bedrägerier riktade mot enskilda samt brott mot välfärdssystemen.

Stödinsatserna har även omfattat arbete med åtgärder kopplade till kommunernas åtgärdsplaner. I en kommun har Länsstyrelsen, i samverkan med Brå, genomfört ett möte med fokus på effektlogik i åtgärdsplanering. Länsstyrelsen har vidare medverkat i lokala brottsförebyggande råd samt lämnat stöd i uppbyggnaden av lokalt arbete enligt metoden Effektiv samordning för trygghet (EST). Inom ramen för detta arbete har även kunskapshöjande insatser har genomförts för en operativ brottsförebyggande arbetsgrupp, i samverkan med Brå.

Ett särskilt fokus i stödet har varit spridning av rekommenderade och utvärderade brottsförebyggande metoder, bland annat genom kunskapsunderlag från Socialstyrelsen och Brå samt metodstöd framtaget av Länsstyrelsen Blekinge. Stödet har i hög grad varit inriktat på teoriburen orsaksanalys, baserad på etablerade teorier och modeller såsom SAT, Brott förklarat, ”Age-graded” informell kontroll, Social Development Model samt intersektionella perspektiv. Syftet har varit att tydliggöra hur åtgärder riktade mot bakomliggande orsaker kan bidra till ett mer effektivt brottsförebyggande arbete.

Stöd i teoriburen orsaksanalys har erbjudits till brottsförebyggande samordnare i samtliga kommuner samt till bredare tvärsektoriella preventionsgrupper i fyra kommuner. Länsstyrelsen har även stött kommunerna i användningen av nationella kunskaps- och metodstöd, såsom kartläggning och lägesbild, samverkanshandboken och orsaksanalys, vilka har använts som underlag i dialoger med kommunerna. Något fördjupat implementeringsarbete av enskilda metodstöd har dock inte genomförts under perioden.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter, däribland kommunledning, socialförvaltning, utbildningsförvaltning, omsorgsförvaltning, arbetsmarknadsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning, miljöförvaltning samt kommunala bostadsbolag. Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom länsstyrelsen, särskilt jämställdhets- och jämlikhetsuppdraget, samt i nära samarbete med Brå.

En tydlig effekt av det praktiknära stödet är ökad kännedom om effektiva åtgärder samt en ökad ömsesidig förståelse för kommunernas respektive länsstyrelsens roller och förutsättningar. Detta bedöms bidra till en mer effektiv samverkan och på sikt till ett mer ändamålsenligt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i länet. Samtidigt kvarstår utmaningar i att nå kommuner med störst behov men begränsad mottagarkapacitet, vilket understryker vikten av långsiktighet och kontinuitet i stödinsatserna.

Länsstyrelsen Värmland

Totalt har 16 kommuner erbjudits och tagit del av stöd inom ramen för det brottsförebyggande arbetet. Kommunerna i Värmlands län har valt att samordna sina resurser genom kommunövergripande samverkan och i vissa fall gemensamma brottsförebyggande samordnare för flera kommuner, vilket inneburit att individuellt riktat stöd till enskilda kommuner inte bedömts ändamålsenligt. Länsstyrelsen har i stället utformat stödet utifrån identifierade behov i geografiska nätverk samt

tematiska områden som kommunerna gemensamt lyft. Prioritering och behovsanalys har genomförts i samverkan med Brå.

Stödinsatserna har huvudsakligen prioriterats inom de brottsområden som flest kommuner identifierat i sina lägesbilder och åtgärdsplaner. Dessa är ungdomsbrottslighet, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation samt brott i offentlig miljö. Länsstyrelsen har erbjudit digitala tematräffar med fokus på olika steg i det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet, i syfte att stärka kommunernas tillämpning av nationella metod- och kunskapsstöd. Arbetet har genomförts i samverkan med Brå och andra länsstyrelser. Exempelvis har stöd kring kartläggning och lägesbild samt arbete mot brott i offentlig miljö genom EST-metoden genomförts, kompletterat med erfarenhetsutbyte mellan kommunala samordnare.

I samverkan med Brå har även en workshop genomförts med fokus på orsaksanalys av komplexa brottsproblem, riktad till brottsförebyggande samordnare och kommunpoliser. Under 2026 planeras fortsatta tematräffar med fokus på åtgärdsplanering och uppföljning.

Under 2025 har tre fysiska temadagar genomförts med fokus på SSPF-samverkan, välfärdsbrott respektive miljöbrott. Dessa har syftat till kunskapshöjning, stärkt samverkan och ökad integrering av respektive område i det lokala brottsförebyggande arbetet. Särskilt fokus har lagts på informationsdelning, organiserad brottslighet bland barn och unga, den kriminella ekonomin samt miljöbrottens roll inom ramen för kommunernas lagstadgade ansvar.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att integrera perspektivet mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i det brottsförebyggande arbetet, bland annat genom nätverksträffar, workshops och implementeringsstöd. Fördjupat stöd har även getts till vidareutveckling och implementering av SSPF, inklusive individuellt stöd till SSPF-koordinatorer och samordning av ett länsgemensamt nätverk. Samtliga 16 kommuner har i dag avsatta resurser och utsedda koordinatorer för SSPF.

Vidare har Länsstyrelsen initierat och stött implementeringen av en länsgemensam samordning för föräldraskapsstöd. Under 2025 har utbildningar inom Växa i Värmland och Komet genomförts, med ett brett deltagande av kommuner och föräldrar. Samordningen bedöms ha stärkt kvalitet, likvärdighet och långsiktighet i kommunernas förebyggande arbete.

Stöd har givits i samverkan med flera sakområden inom Länsstyrelsen såsom ANDTS, MVK, Jämställhet, miljöskydd och betaltjänster samt med andra aktörer såsom Agera Värmland, Värmlands projektparaply, Brottsofferjouren, Skolverket, Socialstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten,

Polismyndigheten, MSB och Kriminalvården. Arbetet har genomsyrats av barnrätts-, jämställdhets- och funktionshinderperspektiv. Länsstyrelsen deltog under 2024 i Jim+ och samarbetet med jämställdhetsuppdraget har fortsatt under 2025. Kommunerna i länet har lyft svårigheter att nå tjejer/kvinnor i SSPF-arbetet. Kunskapshöjande inslag och erfarenhetsutbyte inom området har förts kontinuerligt och kommer fortsätta under 2026.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att det kunskapsbaserade arbetssättet har stärkts i länet. Fjorton av sexton kommuner har inkluderat våld i nära relation i sina lägesbilder och åtgärdsplaner, och målsättningen är att samtliga kommuner ska göra detta inför 2026. Förflyttningar kan även ses inom SSPF och föräldraskapsstöd, där både strukturer och kompetens har stärkts.

Samtidigt kvarstår hinder i form av begränsade och ojämnt fördelade resurser mellan kommunerna, vilket påverkar mottagningskapaciteten för stöd. I ett län med många små kommuner är behovet av prioritering och samordning fortsatt stort. Länsstyrelsen bedömer därför att en central del av uppdraget även framgent är att skapa organisatoriska och strukturella förutsättningar genom att bidra till kommunövergripande samarbeten, avtalssamverkan eller kartläggning av befintliga förutsättningar och behov.

Länsstyrelsen Västerbotten

Inom ramen för uppdraget har nio kommuner i länet erhållit stöd. Urvalet av kommuner har genomförts genom en förfrågan som skickats till samtliga kommuner i länet. Utifrån inkomna svar erbjöds tre kommuner initialt stöd. Under året identifierades även ett behov inom ett lokalpolisområde att intensifiera det brottsförebyggande arbetet, vilket föranledde att riktat och praktiknära stöd erbjöds berörda kommuner.

Inom ramen för Våldsprevention Västerbotten har ett erbjudande om deltagande riktats till samtliga lands- och glesbygdskommuner i länet. Kommunerna har haft möjlighet att ansöka om deltagande, där urvalet baserats på invånarantal. Prioriteringar och analyser har genomförts i nära samverkan med Brå.

De behov som prioriterats i stödet har varierat mellan kommunerna. En kommun har haft behov av stöd i framtagandet av en åtgärdsplan, en annan i arbetet med lägesbild och orsaksanalys, medan en tredje kommun haft behov av stöd kring organisering av det brottsförebyggande arbetet. Kommunerna inom ett lokalpolisområde har gemensamt prioriterat brottsförebyggande åtgärder, med särskilt fokus på att bygga upp lokal operativ samverkan (LOS) i samtliga kommuner

under polisens ledning. Därutöver har samverkansformen SSPF prioriterats i kombination med HLT.

Inom Våldsprevention Västerbotten har fokus legat på kommunernas organisering av det våldspreventiva arbetet samt behovet av att stärka processkompetens för att kommunerna självständigt ska kunna bedriva ett långsiktigt och systematiskt våldsförebyggande arbete. Prioritet har varit att stödja kommunerna i att bygga hållbara strukturer för ett fungerande våldspreventivt arbete.

Exempel på genomförda stödinsatser är workshops i framtagande av åtgärdsplaner, workshops kring prioritering av åtgärder, utbildningar i lägesbildsarbete och orsaksanalys, strategiska konferenser, utbildningar i våldsförebyggande arbete och kartläggning av våldsprevention samt processtöd genom hemuppgifter och månadsvisa avstämningar. Vidare har workshop i metoden Tåget genomförts, metodutveckling av SSPF och HLT i kombination bedrivits samt spridning av metoden Lokal operativ samverkan till sex kommuner.

Länsstyrelsen har även stött kommunerna i implementeringen av Socialstyrelsens och Polismyndighetens material avseende avhopp, metodstöd för barn och unga i organiserad brottslighet, samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete, näringslivsguide, evidensbaserade brottspreventiva insatser samt metodstöd för arbetet mot välfärdsbrott.

Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunstyrelse, kommunledningsförvaltning, socialförvaltning, arbetsmarknadsförvaltning, utbildningsförvaltning, omsorgsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning, teknisk förvaltning, miljöförvaltning, kommunala bostadsbolag samt kommunalråd. Insatserna har genomförts i samverkan med länsstyrelsens övriga uppdrag inom ANDTS, MVK och mänskliga rättigheter, samt tillsammans med Polismyndigheten.

Stödinsatsen har stärkt funktionshinderperspektivet genom att personer med funktionsnedsättning ingår i målgruppen sårbara grupper inom det våldspreventiva arbetet. Barnrättsperspektivet har stärkts genom att barnrättskompetens ingått i arbetsgrupper och utbildningsinsatser. Jämställdhetsperspektivet har integrerats i både våldspreventivt och övrigt brottsförebyggande arbete, där det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra särskilt har stärkts.

En samlad bedömning av resultat och effekter visar att kommunerna gjort tydliga förflyttningar framåt, särskilt avseende lägesbilder, orsaksanalyser och åtgärdsplaner. Flera kommuner har organiserat sina strategiska råd i enlighet med gällande lagstiftning, och kvaliteten i det brottsförebyggande arbetet har höjts samt samordnats tydligare med kommunpoliserna.

Efterfrågan under 2025 har främst avsett processtöd, lägesbild och orsaksanalys, medan efterfrågan inför 2026 i högre grad rör metoder och åtgärder, vilket ligger i linje med uppdragets inriktning. De kommuner som kommit längst har implementerat evidensbaserade metoder med goda resultat.

Ett identifierat hinder har varit organisatoriska utmaningar internt på Länsstyrelsen, främst kopplat till personalomsättning, vilket medfört ett minskat tjänsteutrymme jämfört med planering. En kommun som erbjudits stöd valde att avvakta till slutet av året och stödet kommer att genomföras framgent.

Länsstyrelsen Västernorrland

Under året har samtliga sju kommuner i länet erhållit praktiknära stöd. Prioritet har givits till mindre kommuner med begränsade resurser och enskilda brottsförebyggande samordnare. Stödet har särskilt inriktats mot organisering och styrning av det brottsförebyggande arbetet, etablering och funktion av strategiska råd samt säkerställande av att samtliga delar i Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete upprätthålls.

Efter gemensam prioritering mellan Länsstyrelsen och Brå har en av länets mindre kommuner erhållit ett samlat och fördjupat stöd. Därutöver har en större kommun erhållit särskilt stöd från Länsstyrelsen med fokus på välfärdsbrottslighet i syfte att stärka kunskap, medvetenhet och organisatorisk beredskap. Samtliga kommuner har även erhållit praktiknära stöd utifrån identifierade och uppkomna behov under året. Prioriteringar och analyser har genomförts i nära samverkan med Brå.

I den kommun som erhållit samlat stöd har en fördjupad kartläggning av prioriterade problemområden genomförts, inklusive processtöd i orsaksanalys och framtagande av åtgärdsplan. Länsstyrelsen har deltagit i kommunens trygghetsråd och operativa förebyggargrupp som ett stöd till den brottsförebyggande samordnaren. Vidare har Länsstyrelsen haft en ordinarie plats i ett strategiskt råd i ytterligare en mindre kommun som ett led i processtödet.

Ett länsgemensamt arbete har inletts med framtagandet av ett metodstöd för att integrera tvärsektoriella perspektiv i det brottsförebyggande lägesbildsarbetet (funktionsrätt-, barnrätt- och jämställdhetsperspektiv), inklusive analys av mörkertal kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution samt våld i nära relation. Arbetet färdigställs under första halvåret 2026. Parallellt har stöd påbörjats avseende nulägesbilder kring kommunernas arbete mot välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet, både som underlag för

kommunala lägesbilder och som del av ett länsgemensamt arbete mot organiserad brottslighet.

Riktat stöd har givits till en kommun samt ett lokalpolisområde avseende tillämpningen av sekretesslättande bestämmelser som infördes under 2025, i syfte att stärka det kunskapsbaserade arbetet och möjliggöra effektiv informationsdelning mellan socialtjänst, skola, fritidsverksamhet och Polismyndigheten kring barn och unga.

Genomförda stödinsatser omfattar därutöver workshops för brottsförebyggande samordnare och miljöinspektörer avseende avfallsbrottslighet, utbildningar om skolattacker riktade till skolhuvudmän och skolpersonal samt workshops om medvetna val gälande åtgärder. Länsstyrelsen har även initierat nätverk för SSPF-koordinatorer och genomfört flera kunskapshöjande insatser inom områden såsom organiserad brottslighet, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet samt barns och ungas sårbarhet i fysiska och digitala miljöer.

Vidare har Länsstyrelsen erbjudit 200 utbildningsinsatser till kommuner om unga, normbrytande beteende och kriminalitet samt processlett arbetet med en regional samverkansöverenskommelse mot organiserad brottslighet för perioden 2025–2030. En regional åtgärdsplan har arbetats fram med fokusområden barn och unga i kriminella miljöer samt välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet och planeras att beslutas under första kvartalet 2026. Arbetet ska möta behovet av att utveckla effektiva former för utökad, inklusive kommunöverskridande, samverkan. En webbsida för länssamverkan, Västernorrland mot organiserad brottslighet, har tagit fram som en vägledning för ökad användning av fungerande metoder och arbetssätt. En tvåårig processledarutbildning i våldsprevention har slutförts för fyra kommuner i länet. Länsstyrelsen har även stött implementering av metoden Tillsammans mot illegala försändelser och kunskapshöjande insatser för hur kommuner kan samverka med näringslivet för att motverka att försändelser med illegalt innehåll sprids i lokalsamhället.

De tvärsektoriella perspektiven har stärkts genom att barnrätts-, jämställdhets- och funktionshinderperspektiven har integrerats i stödinsatserna. Särskilt har uppdrag på länsstyrelsen inom mäns våld mot kvinnor samt barnrätt deltagit i praktiknära stöd till kommuner gällande brottsförebyggande lägesbilder och orsaksanalyser, med målet att möjliggöra ett mer förebyggande arbete inom området.

Stödinsatserna har genomförts i samverkan med flera uppdrag inom Länsstyrelsen, däribland ANDTS, miljötillsyn, barnrätt, jämställdhet, MVK och krisberedskap, samt med externa aktörer såsom Brå (UBA och CVE), Polismyndigheten, MSB, Tullverket och PostNord. Länsstyrelsen har

även stött implementeringen av ett flertal nationella kunskaps- och metodstöd såsom Inget att vänta på, Crime proofing, metodstöd gällande välfärdsbrott i lägesbildsarbete, orsaksanalys samt otillåten påverkan och material kring skolattacker. Stödet har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunstyrelse, socialförvaltning, utbildningsförvaltning, kultur- och fritidsförvaltning och miljöförvaltning.

Sammanfattningsvis har insatserna bidragit till ökad kunskap, stärkt samverkan och utvecklad gemensam lägesbild i länet, särskilt avseende organiserad brottslighet, välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet. Samtidigt kvarstår utmaningar, främst i mindre kommuner med begränsade resurser, vilket tydliggör behovet av fortsatt långsiktigt och samordnat stöd för att fullt ut kunna leva upp till lagstiftningens krav.

Länsstyrelsen Västmanland

Under perioden har tio kommuner beviljats stöd inom ramen för Länsstyrelsens brottsförebyggande uppdrag. Urvalet av kommuner har skett genom att antingen kommunen själv har identifierat och anmält ett behov av stöd eller genom att Länsstyrelsen, utifrån egna analyser, har identifierat behov och därefter erbjudit stöd. Stödet har tillhandahållits både enskilt av länsstyrelsen och i samverkan med Brå. De kommuner som slutligen valdes ut är de som, enligt Länsstyrelsens samlade bedömning, haft störst behov av stöd samt tillräcklig organisatorisk kapacitet att ta emot och omsätta stödet i praktiken. Prioritering och behovsanalys har genomförts i nära dialog med Brå.

De behov som särskilt har prioriterats omfattar stöd avseende organisation och styrning av det brottsförebyggande arbetet, grundläggande stöd i implementeringen av relevant lagstiftning samt riktade stödinsatser inom särskilt prioriterade sakområden. Därutöver har särskild hänsyn tagits till de utmaningar som är utmärkande för mindre kommuner, exempelvis rollen som brottsförebyggande samordnare, som i dessa kommuner ofta utgör en delad tjänst. Detta medför särskilda organisatoriska och strategiska utmaningar som har beaktats i stödets utformning. Kunskapshöjande insatser har också varit ett prioriterat behov under året.

Stödinsatserna har haft varierande karaktär och omfattat bland annat enskilt stöd till regionen i frågor som rör välfärdsbrott, stöd till kommuner i framtagandet av lokala lägesbilder, samt riktade insatser till skolpersonal avseende rekrytering av barn och unga till kriminella nätverk. Vidare har enskilda dialoger genomförts med samtliga kommuner i länet genom fysiska besök, och särskilda konferenser och nätverksträffar har anordnats, bland annat för mindre kommuner samt

för länets brottsförebyggande nätverk och nätverket för kvinnofridssamordnare. Därutöver har utbildningar genomförts inom områden såsom skydd mot skolattacker och kunskapshöjande insatser i stort. Ett gemensamt stöd tillsammans med Brå har även initierats till en av länets kommuner inom ramen för SUO-stödet.

Genom det brottsförebyggande nätverket och de enskilda dialogerna med kommunerna har länsstyrelsen även stött implementeringen av flera centrala kunskapsstöd och vägledningar, däribland Kartläggning av tre våldstyper, arbete mot otillåten påverkan, Samverkanshandboken, Brottsförebyggande rådets skrifter om kartläggning och lägesbild, arbete mot välfärdsbrott samt SKR:s verktyg Kompassen.

Stödet har riktats till flera kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunstyrelsen, kommunledningsförvaltningen, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom Länsstyrelsen, såsom brottsförebyggande föräldraskapsstöd, MVK och jämställdhet, samt tillsammans med externa aktörer såsom Brå, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Fastighetsägarna, Svenskt Näringsliv och privata aktörer.

Stödinsatserna har även bidragit till att stärka jämställdhetsperspektivet, särskilt det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, genom gemensamma nätverksträffar mellan det brottsförebyggande nätverket och nätverket för kvinnofridssamordnare.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har bidragit till att stärka kommunernas och andra aktörers förutsättningar att bedriva ett mer kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt brottsförebyggande arbete. Samverkan mellan aktörer har utvecklats och resursanvändningen har blivit mer effektiv. Kommunernas brottsförebyggande insatser bedöms också ha blivit mer träffsäkra. Fler kommuner har färdigställt sina lägesbilder och organisatoriska justeringar har genomförts för att bättre stödja det brottsförebyggande arbetet. Under 2025 har arbetet generellt prioriterats högre, med särskilt fokus på välfärdsbrott samt kriminalitet bland barn och unga.

Samtidigt kvarstår vissa hinder och utmaningar. Mindre kommuner med begränsade ekonomiska resurser har fortsatt svårigheter att avsätta tillräckliga medel för ett långsiktigt brottsförebyggande arbete. Personalomsättning har i vissa fall inneburit att stödet behövt anpassas till nya samordnares behov, vilket fördröjt utvecklingsarbetet. Länsstyrelsen har även noterat att många brottsförebyggande samordnare i mindre kommuner har bakgrund inom säkerhetsarbete, vilket i vissa fall har resulterat i ett större fokus på situationella och kortsiktiga åtgärder snarare än långsiktigt förebyggande insatser.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen erbjudit och genomfört stödinsatser riktade till sammanlagt 40 kommuner. Urvalet av kommuner och utformningen av stödet har skett genom en kombination av öppna inbjudningar till delregionala träffar, riktade och kontinuerliga insatser samt direktkontakt med kommuner vid identifierade eller uppkomna behov.

De behov som prioriterats hos kommunerna har i huvudsak rört förmågan att uppfylla kraven enligt Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Ett särskilt fokus har legat på att skapa förutsättningar för ett kommunövergripande arbetssätt, där hela kommunen engageras i det brottsförebyggande arbetet. Därutöver har mer specifika behov identifierats, såsom behov av fördjupad kartläggning och orsaksanalys av våld i nära relationer samt ökad kunskap och medvetenhet kring komplex brottslighet, exempelvis välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet.

Stödet har bestått av flera olika typer av insatser, anpassade efter kommunernas förutsättningar och behov. Dessa har bland annat omfattat fördjupat metodstöd i orsaksanalys av våld i nära relation, utbildningsinsatser kopplade till Lag (2023:196) i syfte att stärka ett kommunövergripande arbetssätt samt kunskapshöjande insatser om välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet. Vidare har delregionala träffar genomförts i två av polisregionens fyra polisområden, där representanter från kommuner och lokalpolisområden har deltagit i gemensamma arbetsgrupper med fokus på val av brottsförebyggande fokusområden.

Därutöver har en gemensam nätverksträff med fokus på brottsförebyggande arbete och ANDTS genomförts med deltagare från Polisregion Väst. En särskild workshopdag med tema välfärdsbrottslighet har arrangerats för mindre kommuner, definierade som kommuner med 11 000 invånare eller färre. Länsstyrelsen har även stött kommunöverskridande samverkan samt bedrivit myndighetssamverkan i syfte att samordna statliga myndigheters kontakter med framför allt mindre kommuner, bland annat för att öka mottagligheten och minska belastningen på kommunala funktioner. En utbildningspilot med fokus på psykologiska påverkansfaktorer har planerats i samverkan med Göteborgs Universitet, med målgruppen kommunala samordnare inom brottsförebyggande arbete, säkerhet och beredskap.

Länsstyrelsen arbetar fortsatt med att stärka förståelsen för den kunskapsbaserade arbetsprocessen, där val av evidensbaserade åtgärder utgör en central del. Samtidigt betonas behovet av att anpassa åtgärder efter lokala förutsättningar. Kommunernas efterfrågan på goda exempel

på fungerande samverkansformer, såsom SSPF och SIG, har särskilt beaktats, liksom behovet av att utveckla effektiva former för utökad, inklusive kommunöverskridande, samverkan.

Som en del av uppdraget har Länsstyrelsen stött implementeringen av flera nationella kunskaps- och metodstöd, bland annat Brås metodstöd avseende otillåten påverkan, kartläggning av välfärdsbrottslighet, orsaksanalys samt den uppdaterade samverkanshandboken. Den för länsstyrelserna gemensamma mallen för mindre kommuners lägesbilder inklusive indikatorer samt mall för åtgärdsplaner har också spridits. Kommunerna har informerats om metodstöd från andra myndigheter och organisationer, såsom Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och SKR, liksom om den nya näringslivsguiden och miljöbrottsutbildningen som administreras av Naturvårdsverket. Ett arbete har även bedrivits för att omsätta nationella lägesbilder till lokal nivå.

Stöd har riktats till ett brett spektrum av kommunala verksamheter och funktioner, däribland kommunstyrelse och nämnder, kommunledningsförvaltning, social-, utbildnings-, omsorgs-, kultur- och fritidsförvaltningar samt teknisk förvaltning, miljöförvaltning och kommunala bostadsbolag. Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom länsstyrelsen, såsom MVK, ANDTS och miljötillsyn, samt med ett flertal externa aktörer, inklusive Brå (UBA och CVE), Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, AKC, Jämställdhetsmyndigheten, Räddningsmissionen, Svenskt Näringsliv, Branschorganisationer, Göteborgs Universitet, Högskolan i Borås, Säkra Platser Väst samt Länsstyrelsen i Hallands län.

Barnrättsperspektivet har stärkts genom ett särskilt fokus på barns utsatthet för kriminalitet, bland annat inom ramen för delregionala träffar. Jämställdhetsperspektivet har integrerats genom att beakta könsskillnader i kriminalstatistik, trygghetsundersökningar och brottstyper såsom våld i nära relationer, i linje med det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Samverkan har skett med Länsstyrelsens uppdrag inom MVK gällande områden som våld, återfallsprevention samt prostitution och människohandel.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har nått målgrupperna och bidragit till att stärka kommunernas brottsförebyggande arbete. Samtidigt kvarstår utmaningar när det gäller att på ett systematiskt sätt följa upp och utvärdera konkreta effekter av insatserna. Länsstyrelsen bedömer dock att medvetenheten kring komplex brottslighet har ökat och att kommunernas arbete i allt större utsträckning präglas av ett kunskapsbaserat och lagstyrt angreppssätt. Sammantaget upplever Länsstyrelsen att det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå har stärkts och bedrivs mer strukturerat, effektivt och ändamålsenligt.

Länsstyrelsen Örebro

Länsstyrelsen har under året erbjudit samtliga tolv kommuner möjlighet till praktiknära stöd i det brottsförebyggande arbetet. Som ett första steg bjöds alla kommuner in till individuella digitala avstämningsmöten. Syftet med mötena var att få en samlad bild av kommunernas nuläge samt att identifiera behov av stöd. Genom detta tillvägagångssätt har samtliga kommuner haft möjlighet att framföra sina behov och önskemål. Dessa dialoger har utgjort underlag för Länsstyrelsens prioriteringar av vilka kommuner som beviljades praktiknära stöd under året.

Länsstyrelsen har tagit fram en regional lägesbild baserad på kommunernas lokala lägesbilder samt kompletterande statistik. Den regionala lägesbilden har haft flera syften: att möjliggöra regionala prioriteringar i det brottsförebyggande arbetet samt att bidra till utvecklingen av kommunernas arbete med lokala lägesbilder. Arbetet med den regionala lägesbilden har även utgjort ett centralt verktyg vid urvalet av kommuner i behov av fördjupat stöd.

Beroende på identifierade behov har Länsstyrelsen haft dialog med Brå för att gemensamt prioritera vissa kommuner, medan andra kommuner har erhållit stöd enbart från länsstyrelsen.

Prioriteringen av stödinsatser har i huvudsak utgått från kommunernas förutsättningar att uppfylla kraven enligt Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Fokus har legat på kommuner som haft särskilda svårigheter att ta fram lägesbild, genomföra orsaksanalyser och upprätta åtgärdsplaner i enlighet med lagens krav.

Stödinsatserna har omfattat både breda och riktade åtgärder. Exempel på insatser är avstämningar med samtliga kommuner, framtagande av regional lägesbild, nätverksträffar med tematiskt innehåll samt workshops med fokus på utveckling av lokala lägesbilder. Länsstyrelsen har även genomfört kunskapshöjande insatser, främst i digital form, samt deltagit i lokala brottsförebyggande råd. Vidare har handledning och coaching erbjudits till enskilda kommuner, gemensamt med Brå eller enbart av Länsstyrelsen, inklusive stöd i orsaksanalys inom specifika brottsområden. Introduktionsinsatser har genomförts för nyanställda brottsförebyggande samordnare, och Länsstyrelsen har stöttat kommunerna i framtagandet av lokala riktlinjer samt i uppbyggnaden av lokala brottsförebyggande råd. Ett nyhetsbrev har även skickats ut för att underlätta i kommunernas omvärldsbevakning.

Stödet har riktats till bland annat kommunstyrelse, nämnder, kommunledningsförvaltning, socialförvaltning, utbildningsförvaltning samt kultur- och fritidsförvaltning. Insatserna har genomförts i samverkan med andra uppdrag inom Länsstyrelsen, såsom ANDTS och

MVK, samt i samarbete med externa aktörer. Exempelvis har polismyndigheten deltagit i det praktiknära stödet i några av kommunerna. Brå har bidragit med praktiknära stöd i tre kommuner samt genomfört kunskapshöjande insatser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har under året bidragit riktade utbildningar inom skolsäkerhet.

Kommunerna har främst efterfrågat stöd kopplat till lägesbild och orsaksanalys. Länsstyrelsen har därför lagt särskilt fokus på dessa delar, samtidigt som insatser genom nätverk, utbildningar och handledning har bidragit till ökad användning av effektiva och kunskapsbaserade åtgärder.

Länsstyrelsen har även stöttat implementeringen av flera nationella kunskaps- och metodstöd från Brå, exempelvis Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete, Orsaksanalys i lokalt brottsförebyggande arbete samt Kartläggning och lägesbild i lokalt förebyggande arbete. Metodstöd från andra aktörer som implementerats är Bob-guiden En guide för lokal Bob-samverkan samt Tillsammans mot näringslivet mot brott och otrygghet.

Stödinsatserna har bidragit till att stärka funktionshinder-, barnrätts- och jämställdhetsperspektiven i det lokala brottsförebyggande arbetet. Särskild vikt har lagts vid barns och ungas utsatthet, bland annat genom stöd till lokala Bob-råd. Jämställdhetsperspektivet har stärkts genom användning av könsuppdelad statistik och kunskapshöjande insatser kopplade till våld i nära relationer.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har haft god effekt och bidragit till en positiv utveckling. Majoriteten av kommunerna har idag tagit fram lägesbild och åtgärdsplan enligt lag (2023:196). Under året har kommuner erhållit fördjupat praktiknära stöd av Länsstyrelsen tillsammans med Brå, vilket stärkt deras förmåga och mottaglighet att bedriva ett mer kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Samtidigt kvarstår utmaningar, särskilt för mindre kommuner med begränsade resurser, hög arbetsbelastning och personalomsättning, vilket påverkar möjligheten att fullt ut uppfylla lagens krav.

Länsstyrelsen Östergötland

Samtliga tretton kommuner i länet har erbjudits praktiknära stöd inom det brottsförebyggande området. Stödet har utformats utifrån dialog med respektive kommun och i nära samverkan med Brå. Bedömningar av kommunernas behov, mottaglighet och organisatoriska förutsättningar har legat till grund för urval och prioritering av insatser, vilka har genomförts gemensamt av Länsstyrelsen och Brå.

Två kommuner har erhållit riktat stöd i samverkan mellan Brå och Länsstyrelsen för att utveckla det brottsförebyggande arbetet i enlighet med Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Därutöver har fem kommuner sedan december 2025 beviljats ett ettårigt utvecklingsstöd från Länsstyrelsen med fokus på att integrera mäns våld mot kvinnor i den brottsförebyggande kartläggningen och lägesbilden. Två ytterligare kommuner har erhållit stöd för att utveckla brottsförebyggande föräldraskapsstöd, med särskild inriktning mot kommuner med utsatta eller särskilt utsatta områden. Länsstyrelsen samordnar också en arbetsgrupp som syftar till att stärka arbetet mot kriminell ekonomi i länet, exempelvis genom kunskapshöjande seminarier och genom att pröva nya arbetssätt mot bedrägerier inom välfärden. Tre av länets kommuner ingår för närvarande i arbetsgruppen men arbetet är riktat till hela länet. Övriga samverkande aktörer är Ekobrottsmyndigheten, Polisen, Center mot arbetslivskriminalitet Öst (AKC), Region Östergötland, Svenskt Näringsliv och LO.

De prioriterade behoven hos kommunerna har främst avsett utmaningar kopplade till implementeringen av lag (2023:196), behov av att stärka ett kunskapsbaserat arbetssätt, integrering av jämställdhetsperspektivet i det brottsförebyggande arbetet, behov av riktade insatser för barn och unga i riskzon för kriminalitet samt arbete mot kriminell ekonomi.

Genomförda stödinsatser har omfattat kunskapshöjande seminarier riktade till kommunstyrelser och lokala brottsförebyggande råd, individuell coachning och handledning av lokala brottsförebyggande samordnare samt riktade seminarier för de kommuner som erhållit stöd inom MVK-området. Fördjupat processtöd har genomförts i kommuner som mottagit praktiknära stöd, med fokus på implementering av effektiva brottsförebyggande metoder samt integrering av MVK i kartläggning och lägesbild.

Inom ramen för länsgemensamma nätverksträffar för brottsförebyggande samordnare samt nätverk inom ANDTS-området och alkohol- och tobakstillsyn har metoder för situationell narkotikaprevention spridits, såsom Tillsammans mot illegala försändelser och Drogfria platser. Länsstyrelsen har även faciliterat en arbetsgrupp med fyra kommuner som implementerat metoden Krogar mot Knark. Vidare har utbildningsinsatser genomförts avseende skolors förebyggande arbete mot skolattacker samt kompetensutveckling inom området avfallsbrottslighet.

Löpande stöd har tillhandahållits till relevanta nätverk, inklusive brottsförebyggande samordnare, ANDTS-samordnare och tillsynsfunktioner. Stöd har även riktats till verksamheter som arbetar med SIG, SSPF och avhopparverksamhet. Länsstyrelsen har därutöver stöttat implementeringen av ett flertal nationella kunskaps- och

metodstöd från bland annat Brå, CVE, MSB, Socialstyrelsen, SBU, SKR och Jämställdhetsmyndigheten.

Stödet har omfattat ett brett spektrum av kommunala verksamheter, däribland kommunledning, socialtjänst, utbildningsförvaltning och miljöförvaltning. Inom Länsstyrelsen har flera uppdrag samverkat, såsom jämställdhet, barnrätt, MVK, föräldraskapsstöd, ANDTS, tillsyn samt krisberedskap. Samverkan har även skett med externa aktörer, bland andra Polismyndigheten, Brå (UBA), Åklagarmyndigheten, MSB, STAD, Ekobrottsmyndigheten, Linköpings Universitet och Bris.

Tvärsektoriella perspektiv har stärkts genom integrering av barnrätts-, jämställdhets- och funktionshinderperspektiven i stödinsatserna. Ett särskilt utvecklingsstöd har initierats för att integrera mäns våld mot kvinnor i den brottsförebyggande kartläggningen och lägesbilden, i syfte att möjliggöra ett mer förebyggande och likvärdigt arbete inom området.

Den samlade bedömningen är att stödinsatserna har bidragit till att stärka kommunernas brottsförebyggande arbete i enlighet med gällande lagstiftning, både vad gäller organisatoriska strukturer och strategiska förutsättningar. Samtidigt kvarstår betydande utmaningar, särskilt i mindre kommuner med begränsade resurser, vilket tydliggör behovet av fortsatt och förstärkt stöd för att möta de omfattande och sektorsövergripande behoven inom det brottsförebyggande området.

Analys och bedömning av vidtagna åtgärder och fortsatta utvecklingsområden

Årets insatser visar tydligt att Länsstyrelsen är garanten för att den brottsförebyggande lagstiftningen faktiskt omsätts i praktisk handling. Vi har gått från att beskriva processer till att visa på faktiska resultat och stärkt motståndskraft i våra län. Utan vår roll som infrastrukturbyggare riskerar statliga satsningar att förlora kraft; det är genom vår närvaro som systemet hakar i varandra och ger konkret nytta för länets invånare. För att denna utveckling ska hålla över tid krävs en stabil grund och en gemensam riktning där vi fortsätter att lösa de svåra knutarna i samverkan.

Genom det förnyade regeringsuppdraget har Brås roll som nationell kunskaps- och samordningsmyndighet, liksom länsstyrelsernas roll som

regionalt nav med ett kontinuerligt stöd till kommunerna, förtydligats. Myndigheternas uppdrag kompletterar varandra och skapar tillsammans förutsättningar för största möjliga effekt. Genom att bygga upp en robust regional infrastruktur för samverkan och erfarenhetsutbyte säkerställer länsstyrelserna att nationell kunskap omsätts i konkret och verksam lokal nytta.

Våra insatser har under perioden lett till en mätbar förflyttning, där fler kommuner nu har omsatt lagens krav till praktisk handling. Kommunerna har gjort tydliga framsteg och har i allt högre utsträckning de delar av lagen på plats som krävs. Samtidigt har kunskapen om och arbetet med ett kunskapsbaserat arbetssätt stärkts. För att denna utveckling ska bestå och fortsätta behöver länsstyrelserna ett långsiktigt, tydligt och praktiknära uppdrag. Ett effektivt och hållbart brottsförebyggande arbete tar tid och kräver långsiktiga prioriteringar. Det finns fortsatt behov av Länsstyrelsen som samordnande och samlande regional aktör gentemot myndigheter och andra relevanta aktörer i länet. Detta förutsätter stabil och långsiktig finansiering samt ett tydligt nationellt stöd.

Många mindre kommuner har fortsatt betydande organisatoriska och strukturella utmaningar. Mottagarkapaciteten för stödinsatser, det vill säga, kommunernas faktiska resurser och tid för att kunna ta emot hjälp, kan vara begränsad. I förarbetet till lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar identifierar Brå flera indikatorer för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete, däribland vikten av att kommunen eller stadsdelen har en brottsförebyggande samordnare som arbetar minst 50 procent med dessa frågor. I dagens läge har inte alla kommuner den möjligheten. Det finns därför behov av att fördela medel till kommunerna genom en ersättningsmodell som i högre grad gör det möjligt för mindre och resursbegränsade kommuner att bedriva ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete.

Vi ser som vår uppgift framöver att sprida Brås och länsstyrelsernas stöd till andra funktioner i kommunerna. Det är först när vi gjort det under en tid vi kan återkoppla vilket ytterligare stöd som kan behövas. Nationella myndigheter med brottsförebyggande uppdrag behöver i högre grad samverka och agera samordnat, i stället för att var för sig rikta egna insatser direkt till kommunerna. Länsstyrelserna har både förutsättningar och erfarenhet att fungera som en länk mellan lokal och nationell nivå. Vi ser därför länsstyrelserna som den självklara aktören att bära samordningsansvaret på regional nivå och hålla samman arbetet. Ett starkt samarbete mellan olika delar av samhället (till exempel skola, polis och socialtjänst), länsstyrelser och nationella myndigheter är nödvändigt, eftersom brist på enhetlighet i dag försvårar den omställning som krävs för att vända en negativ samhällsutveckling.

Länsstyrelserna möter ökade krav på stöd, samordning och kunskapsutveckling kopplat till regeringens strategier Motståndskraft och handlingskraft samt Barriärer mot brott. Detta inkluderar bland annat ett ökat fokus på barn och unga i kriminella miljöer, utveckling av stöd till brottsförebyggande socialtjänst samt insatser mot brottslighet i digitala arenor. Därtill identifieras behov av stöd i arbetet mot kriminell ekonomi, inklusive miljöbrott, arbetslivskriminalitet och välfärdsbrott, samt frågor rörande otillåten och otillbörlig påverkan.

Länsstyrelsen har en unik roll genom sin starka lokala förankring, välutvecklade strukturer och djupa kännedom om kommunernas behov. Sammantaget innebär detta att länsstyrelsernas uppdrag både breddas och fördjupas. För att möta de ökade kraven krävs långsiktiga förutsättningar, tydliga prioriteringar och ett fortsatt nära samspel med kommuner, myndigheter och andra berörda aktörer. Länsstyrelsen utgör här den samordnande länken mellan statliga aktörer och den regionala och lokala nivån, med kommunerna som central samverkanspartner. Genom att ta tillvara länsstyrelsernas samlade erfarenhet och regionala närvaro skapas bättre möjligheter att omsätta nationella strategier i konkret handling, stärka det förebyggande arbetet och bidra till ett mer samordnat och effektivt brottsförebyggande arbete i hela landet.

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se